Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
ATHANASIOS RANTOS
prednesené 15. decembra 2022 [1]

Vec C-124/21 P

International Skating Union
proti

Európskej komisii

„Odvolanie – Hospodárska súťaž – Právna úprava prijatá medzinárodným športovým zväzom, ktorý je zároveň regulátorom a hospodárskym subjektom – Pravidlá týkajúce sa kritérií povolenia súťaží, účasti športovcov na týchto súťažiach a riešenia sporov arbitrážnym súdom – Článok 101 ods. 1 ZFEÚ – Obmedzenie hospodárskej súťaže na základe cieľa – Odôvodnenie“

I. Úvod

1. International Skating Union (Medzinárodná korčuliarska únia, ďalej len „ISU“ alebo „odvolateľka“) navrhuje svojím odvolaním čiastočné zrušenie rozsudku Všeobecného súdu Európskej únie zo 16. decembra 2020, International Skating Union/Komisia (T-93/18, ďalej len „napadnutý rozsudok“, EU:T:2020:610), ktorým tento súd čiastočne zamietol jej žalobu o neplatnosť rozhodnutia Európskej komisie C(2017) 8230 final z 8. decembra 2017 týkajúceho sa konania podľa článku 101 ZFEÚ a článku 53 Dohody o EHP (vec AT/40208 – Pravidlá Medzinárodnej korčuliarskej únie na určovanie oprávnenosti) (ďalej len „sporné rozhodnutie“).

2. Súčasne podali vzájomné odvolanie, ktoré tiež smeruje k čiastočnému zrušeniu napadnutého rozsudku, dvaja športovci, ktorí podali sťažnosť vedúcu Komisiu k začatiu konania proti ISU, a to páni Mark Jan Hendrik Tuitert a Niels Kersholt, ako aj European Elite Athletes Association (Európska asociácia elitných športovcov), vedľajší účastníci konania v prvom stupni (ďalej len „vedľajší účastníci konania“ a „odvolatelia v konaní o vzájomnom odvolaní“).

3. Rovnako ako vec C-333/21, European Super League, v ktorej tiež dnes prednášam návrhy, prejednávaná vec sa nachádza v centre problematiky vzťahov a vzájomného pôsobenia medzi právom hospodárskej súťaže a športom a vyvoláva otázky, ktoré okrem toho, že niektoré z nich sú z právneho hľadiska nové, majú tiež pre športové zväzy veľký význam z „existenčného“ hľadiska.

[1] Jazyk prednesu: francúzština.

II. Okolnosti predchádzajúce sporu

4. Okolnosti predchádzajúce sporu sú opísané v bodoch 1 až 37 napadnutého rozsudku a pre potreby týchto návrhov ich možno zhrnúť takto.

A. Skutkový stav

5. ISU je jediným medzinárodným športovým zväzom uznaným Medzinárodným olympijským výborom v oblasti krasokorčuľovania a rýchlokorčuľovania. Skladá sa z národných zväzov korčuľovania, ktorých členmi sú kluby a korčuliari.

6. ISU má dvojakú funkciu, keďže jednak má za cieľ v celosvetovom meradle regulovať, organizovať, spravovať a podporovať krasokorčuľovanie a rýchlokorčuľovanie a jednak vykonávať hospodársku činnosť spočívajúcu v organizovaní medzinárodných súťaží v korčuľovaní.

7. V rámci svojich „regulačných“ funkcií ISU vydal súbor predpisov, kódexov a oznámení, medzi ktoré patria nasledujúce pravidlá. Všeobecné pravidlá ISU obsahujú pravidlá označené názvom „pravidlá oprávnenosti“, ktoré stanovujú podmienky, za ktorých sa môžu športovci zúčastniť na súťažiach v korčuľovaní. Tieto pravidlá oprávnenosti stanovujú, že takéto súťaže musia byť jednak povolené zo strany ISU alebo jej členov a jednak musia dodržiavať pravidlá zavedené týmto zväzom.

8. V znení prijatom v roku 2014 uvedené pravidlá oprávnenosti zahŕňali najmä pravidlo 102 ods. 2 písm. c), pravidlo 102 ods. 7 a pravidlo 103 ods. 2, z ktorých vyplývalo, že v prípade účasti športovca na súťaži nepovolenej zo strany ISU alebo zo strany jedného z členov tohto zväzu sa dotknutá osoba vystavuje sankcii vylúčenia na doživotie z akejkoľvek súťaže, ktorú organizuje ISU.

9. Obsahovali tiež pravidlo 102 ods. 1 písm. a) bod i), podľa ktorého má osoba „privilégium zúčastňovať sa na činnostiach a súťažiach patriacich do právomoci ISU, ak táto osoba dodržiava zásady a politiky ISU, ako sú uvedené v stanovách ISU“, a pravidlo 102 ods. 1 písm. a) bod ii), ktoré stanovuje, že „podmienkou oprávnenosti je zabezpečiť primeranú ochranu ekonomických a iných záujmov ISU, ktorá používa svoje finančné zdroje na riadenie a rozvoj športových disciplín ISU, ako aj na podporu či v prospech členov ISU a ich korčuliarov“.

10. V priebehu roka 2016 boli pravidlá oprávnenosti revidované.

11. Podľa pravidla 102 ods. 7, v znení tejto revízie, sa sankcie stanovené pre prípad účasti športovca na súťaži nepovolenej ISU stanovia v závislosti od závažnosti spáchaného porušenia a zahŕňajú varovanie v prípade prvého porušenia, vylúčenie až do 5 rokov v prípade účasti z nedbanlivosti na nepovolenej súťaži, vylúčenie až do 10 rokov v prípade vedomej účasti na takejto súťaži a doživotné vylúčenie v prípade porušenia pravidiel považovaného za „veľmi závažné“.

12. Okrem toho pravidlo 102 ods. 1 písm. a) bod ii), tak ako vyplýva z uvedenej revízie, už neodkazuje na primeranú ochranu ekonomických záujmov ISU a namiesto toho uvádza, že „podmienkou oprávnenosti je zabezpečiť primeranú ochranu etických hodnôt, štatutárnych cieľov a iných oprávnených záujmov“ tohto zväzu, ktorý „používa svoje finančné zdroje na riadenie a rozvoj športových disciplín…, ako aj na podporu či v prospech členov ISU a ich korčuliarov“.

13. Súbežne s týmito rôznymi pravidlami článok 25 stanov ISU, v znení uplatniteľnom od 30. júna 2006, umožňuje športovcom, ktorí chcú napadnúť rozhodnutie o neoprávnenosti, ktoré sa ich týka, podať žalobu proti rozhodnutiu o neoprávnenosti výlučne na Športový arbitrážny súd (ďalej len „CAS“) so sídlom v Lausanne (Švajčiarsko).

14. Dňa 25. októbra 2015 ISU uverejnil oznámenie č. 1974 (ďalej len „oznámenie č. 1974“) nazvané „Otvorené medzinárodné súťaže“, ktoré definuje postup, ktorý treba dodržať na získanie povolenia na organizovanie medzinárodnej korčuliarskej súťaže a ktorý sa uplatňuje tak na členov tohto zväzu, ako aj na iných organizátorov.

15. V tomto oznámení sa uvádza, že všetky tieto súťaže musia byť predmetom predchádzajúceho povolenia zo strany ISU a musia byť organizované v súlade s pravidlami zavedenými týmto zväzom. V uvedenom oznámení sú okrem toho vymenované všetky všeobecné, finančné, technické, športové a etické požiadavky, ktoré musí spĺňať každý organizátor korčuliarskych súťaží. Tieto ustanovenia najmä stanovujú, že každá žiadosť o povolenie musí byť sprevádzaná technickými a športovými informáciami (miesto súťaže, výška cien, ktoré sa poskytnú, obchodné plány, rozpočet, televízne pokrytie, atď.), že každý organizátor je povinný predložiť vyhlásenie potvrdzujúce, že prijíma etický kódex ISU a že ISU môže požiadať o dodatočné informácie o týchto rôznych skutočnostiach. Ako vyplýva z článku 4 písm. h) etického kódexu ISU, ktorý sa uplatňuje od 25. januára 2012, každý organizátor sa musí najmä „zdržať účasti na akejkoľvek forme stávok alebo podpory akejkoľvek formy stávok alebo hazardných hier súvisiacich s ktoroukoľvek súťažou alebo činnosťou, ktorá spadá do pôsobnosti“ tohto zväzu.

16. Zároveň oznámenie č. 1974 oprávňuje ISU vyhovieť žiadosti o povolenie alebo ju zamietnuť na základe tak požiadaviek uvedených v tomto oznámení, ako aj základných cieľov sledovaných týmto zväzom, ako sú definované najmä v článku 3 ods. 1 jeho stanov. V prípade zamietnutia žiadosti oznámenie č. 1974 stanovuje, že žiadateľ môže podať žalobu na CAS, v súlade s procesnými pravidlami ISU.

17. Napokon toto oznámenie stanovuje, že každý organizátor súťaže v korčuľovaní je povinný zaplatiť ISU príspevok na solidaritu, ktorého výška sa stanovuje jednotlivo a ktorý je určený na podporu a rozvoj športov, na ktoré tento zväz dohliada.

B. Správne konanie a sporné rozhodnutie

18. Dňa 8. decembra 2017 Komisia prijala sporné rozhodnutie, ktoré sa týka tak pravidiel ISU prijatých v roku 2014, ako aj pravidiel vyplývajúcich z revízie, ku ktorej došlo v roku 2016.

19. V tomto rozhodnutí Komisia po prvé definovala relevantný trh ako svetový trh v oblasti organizácie a komerčného prevádzkovania rýchlokorčuľovania. Táto inštitúcia tiež uviedla, že ISU mohla podstatne ovplyvniť hospodársku súťaž na relevantnom trhu, pretože je jednak subjektom oprávneným povoľovať medzinárodné súťaže v tejto disciplíne a jednak je subjektom zodpovedným za organizáciu najdôležitejších z týchto súťaží.

20. V druhom rade sa Komisia domnievala, že ISU možno považovať za združenie podnikov a že ním prijaté pravidlá predstavujú rozhodnutie pochádzajúce od takéhoto združenia podnikov v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ.

21. V treťom rade sa táto inštitúcia domnievala, že pravidlá oprávnenosti a povoľovania zavedené ISU mali za cieľ obmedziť hospodársku súťaž v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ, a to v podstate z dôvodu, že z preskúmania obsahu týchto pravidiel, ich cieľov, ako aj ekonomického a právneho kontextu, do ktorého tieto pravidlá spadajú, vyplynulo, že tieto pravidlá mohli byť použité na to, aby zabránili prípadným usporiadateľom medzinárodných súťaží v rýchlokorčuľovaní, ktorí sú konkurentmi ISU, v prístupe na trh a mohli obmedziť možnosti profesionálnych rýchlokorčuliarov voľne sa zúčastňovať takých súťaží, a teda môžu odopierať prípadným organizátorom takých súťaží možnosť využívať služby športovcov, ktoré sú nevyhnutné na organizovanie týchto súťaží.

22. V štvrtom rade Komisia poznamenala, že pred uvedením dôvodov, pre ktoré sa domnieva, že tieto pravidlá mali aj protisúťažné účinky, nebolo potrebné skúmať účinky predmetných pravidiel na hospodársku súťaž.

23. V piatom rade sa v podstate domnievala, že uvedené pravidlá nemožno vyňať z pôsobnosti článku 101 ods. 1 ZFEÚ z dôvodu, že by predstavovali obmedzenia, ktoré súvisia so sledovaním legitímnych cieľov a sú vo vzťahu k nim primerané, takže vzhľadom na ich cieľ, ako aj protisúťažné účinky musia byť kvalifikované ako obmedzenie zakázané týmto ustanovením.

24. Po šieste sa Komisia domnievala, že pravidlá prijaté ISU v oblasti rozhodcovského konania samy osebe nepredstavujú obmedzenie hospodárskej súťaže, ale že v prejednávanej veci posilňujú obmedzenie hospodárskej súťaže vyplývajúce z pravidiel oprávnenosti a povoľovania zavedených týmto zväzom.

25. V siedmom a poslednom rade sa domnievala, že tieto pravidlá oprávnenosti a povoľovania nespĺňajú kumulatívne podmienky stanovené v článku 101 ods. 3 ZFEÚ na to, aby sa na nich mohla vzťahovať výnimka podľa tohto ustanovenia, že sa dotýkali obchodu medzi členskými štátmi, že mali účinky tak v Únii, ako aj v Európskom hospodárskom priestore (EHP) a že je potrebné nariadiť ISU, aby toto porušenie pod hrozbou pokuty ukončila, bez toho však, aby sa jej uložila sankcia, a to najmä z toho dôvodu, že v tejto oblasti neexistuje v rozhodovaní „precedens“.

26. Výrok sporného rozhodnutia obsahuje článok 1, podľa ktorého ISU „tým, že prijala a uplatnila pravidlá oprávnenosti, najmä pravidlá 102 a 103 všeobecných pravidiel ISU z roku 2014 a roku 2016 na rýchlokorčuľovanie, porušila článok 101 [ZFEÚ] a článok 53 Dohody o [EHP]“. Obsahuje tiež článok 2, ktorý tomuto zväzu ukladá povinnosť ukončiť toto porušenie a zdržať sa jeho opakovania, ako aj článok 4, ktorý stanovuje uloženie penále v prípade nedodržania týchto príkazov.

C. Súdne konanie a napadnutý rozsudok

27. Žalobou podanou do kancelárie Všeobecného súdu 19. februára 2018 ISU navrhla zrušenie sporného rozhodnutia. Na podporu svojich návrhov uviedla osem žalobných dôvodov založených v podstate v prvom žalobnom dôvode na porušení povinnosti odôvodnenia, v druhom až piatom žalobnom dôvode na porušení článku 101 ZFEÚ v rozsahu, v akom bol tento článok uplatnený na jej pravidlá oprávnenosti a vydávania povolení,[2] v šiestom žalobnom dôvode na porušení

[2] Druhý žalobný dôvod žalobkyne sa týkal konštatovania obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa a tretí a štvrtý žalobný dôvod sa týkali toho, ako Komisia posúdila otázku, či obmedzenie hospodárskej súťaže súvisí so sledovaním legitímnych cieľov a je vo vzťahu k nemu primerané.

uvedeného článku v rozsahu, v akom bol uplatnený na jej pravidlá v oblasti rozhodcovského konania, a v siedmom a ôsmom žalobnom dôvode na nezákonnom charaktere príkazov, ako aj penále, ktoré jej boli uložené.

28. Dňa 16. decembra 2020 Všeobecný súd prijal napadnutý rozsudok, v ktorom v podstate rozhodol, že sporné rozhodnutie nie je nezákonné v rozsahu, v akom sa týka pravidiel oprávnenosti a vydávania povolení ISU, ale je nezákonné v rozsahu, v akom sa týka pravidiel zavedených týmto zväzom v oblasti rozhodcovského konania.

D. Návrhy účastníkov konania

1. Návrhy týkajúce sa odvolania

29. ISU svojím odvolaním navrhuje, aby Súdny dvor:

– zrušil napadnutý rozsudok v rozsahu, v akom čiastočne zamietol žalobu v prvostupňovom konaní,

– zrušil sporné rozhodnutie v rozsahu, v akom ešte nebolo zrušené napadnutým rozsudkom, a

– zaviazal Komisiu a vedľajších účastníkov konania na náhradu trov konania vynaložených tak v prvostupňovom, ako aj v odvolacom konaní.

30. Komisia navrhuje zamietnuť odvolanie a zaviazať ISU na náhradu trov konania.

31. Vedľajší účastníci konania navrhujú odvolanie zamietnuť.

2. O návrhoch týkajúcich sa vzájomného odvolania

32. Odvolatelia v konaní o vzájomnom odvolaní vo svojom odvolaní navrhujú, aby Súdny dvor:

– zrušil napadnutý rozsudok v rozsahu, v akom čiastočne zrušil sporné rozhodnutie,

– zamietol žalobu v prvostupňovom konaní v rozsahu, v akom táto žaloba ešte nebola napadnutým rozsudkom zamietnutá, a

– zaviazal ISU na náhradu trov konania, ktoré vznikli v odvolacom konaní.

33. Komisia navrhuje, aby Súdny dvor vyhovel vzájomnému odvolaniu a uložil ISU povinnosť nahradiť trovy konania.

34. ISU navrhuje zamietnuť vzájomné odvolanie a zaviazať vedľajších účastníkov konania na náhradu trov konania.

III. Analýza odvolania

A. Úvodné pripomienky

35. Skôr než pristúpim k preskúmaniu odvolania, považujem za užitočné objasniť analytický rámec, ktorý treba uplatniť pri analýze pravidiel vydávaných športovými zväzmi z hľadiska práva hospodárskej súťaže.

1. O uplatnení článku 101 ods. 1 ZFEÚ na pravidlá prijímané športovými zväzmi

36. V súlade s judikatúrou Súdneho dvora výkon športu spadá do pravidiel ZFEÚ v oblasti hospodárskej súťaže, v rozsahu, v akom predstavuje hospodársku činnosť.[3] Z toho vyplýva, že pravidlá riadiacich športových orgánov, ako sú pravidlá ISU, sa v zásade nevymykajú z uplatnenia pravidiel hospodárskej súťaže Únie.[4]

37. Akékoľvek opatrenie prijaté športovým zväzom, ktoré môže mať za následok obmedzenie hospodárskej súťaže, však nevyhnutne nespadá pod zákaz stanovený v článku 101 ods. 1 ZFEÚ. Na účely uplatnenia tohto ustanovenia na konkrétny prípad je totiž potrebné v prvom rade zohľadniť celkový kontext, v ktorom bolo toto opatrenie prijaté alebo vytvára svoje účinky, a konkrétnejšie jeho ciele.[5]

38. V rámci uplatnenia práva hospodárskej súťaže na pravidlá stanovené športovými zväzmi sa tak odkazy na špecifické charakteristiky športu uvedené v článku 165 ZFEÚ môžu ukázať ako relevantné, najmä na účely posúdenia prípadných odôvodnení obmedzení hospodárskej súťaže.[6]

39. Preto, pokiaľ obmedzujúce účinky, ktoré vyplývajú zo sporných pravidiel športového zväzu, možno rozumne považovať za nevyhnutné na zabezpečenie legitímneho „športového“ cieľa a pokiaľ uvedené účinky nejdú nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie tohto cieľa, tieto opatrenia nepatria do pôsobnosti článku 101 ods. 1 ZFEÚ.[7]

40. V tejto súvislosti treba spresniť, že analýza vedľajších obmedzení a otázka, či dané správanie nepatrí do pôsobnosti článku 101 ods. 1 ZFEÚ z dôvodu, že je primerané legitímnemu cieľu, ktorý sleduje, je odlišná od otázky, či cieľom alebo účinkom tohto správania je obmedzenie hospodárskej súťaže. Ako jasne vyplýva z judikatúry Súdneho dvora, Súdny dvor až po tom, čo v prvej etape konštatoval, že opatrenie môže obmedziť hospodársku súťaž v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ – bez toho, aby dospel k výslovnému konštatovaniu obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa alebo na základe následku – v druhej etape skúmal, či sú účinky obmedzujúce hospodársku súťaž nerozlučne spojené so sledovaním legitímnych a primeraných cieľov tak, aby sa opatrenie vymykalo z pôsobnosti článku 101 ods. 1 ZFEÚ.[8]

[3] Pozri rozsudok z 25. apríla 2013, Asociația Accept (C-81/12, EU:C:2013:275, bod 45 a citovaná judikatúra).

[4] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. júla 2006, Meca-Medina a Majcen/Komisia (C-519/04 P, ďalej len „rozsudok Meca-Medina“, EU:C:2006:492, body 29 až 34).

[5] Pozri rozsudok 19. februára 2002, Wouters a i., C-309/99, EU:C:2002:98, bod 97).

[6] Pozri rozsudok zo 16. marca 2010, Olympique Lyonnais (C-325/08, EU:C:2010:143, bod 40).

[7] Pozri rozsudok Meca-Medina (bod 42, ako aj citovaná judikatúra a bod 45).

[8] Pozri rozsudky z 19. februára 2002, Wouters a i. (C-309/99, EU:C:2002:98, bod 110); zo 4. septembra 2014, API a i. (C-184/13 až C-187/13, C-194/13, C-195/13 a C-208/13, EU:C:2014:2147, body 43 a 49), a z 23. novembra 2017, ČEZ Elektro Bălgarija a FrontEx International (C-427/16 a C-428/16, EU:C:2017:890, body 51 a 57).

41. Na rozdiel od prístupu, ktorý Komisia zaujala v spornom rozhodnutí, treba konštatovať, že Všeobecný súd v napadnutom rozsudku preskúmal spoločne druhý žalobný dôvod žalobkyne týkajúci sa konštatovania, podľa ktorého pravidlá oprávnenosti mali za cieľ obmedziť hospodársku súťaž, a tretí a štvrtý žalobný dôvod, ktoré sa týkajú posúdenia Komisie týkajúceho sa otázky, či obmedzenie hospodárskej súťaže súvisí so sledovaním legitímnych cieľov a je im primerané. [9]

42. Okrem toho uplatnenie pojmu „vedľajších obmedzení“ nevyžaduje vzájomné posúdenie priaznivých a nepriaznivých účinkov na hospodársku súťaž, pričom túto analýzu možno vykonať len v osobitnom rámci článku 101 ods. ZFEÚ. [10] Z toho vyplýva, že teória vedľajších obmedzení môže byť osobitne relevantná v prípade pravidiel vydaných športovými zväzmi, keďže sa zdá, že podmienky, ktoré treba splniť na to, aby bolo možné využiť výnimku na základe článku 101 ods. 3 ZFEÚ, možno splniť ťažšie ako podmienky uvedené v rozsudku Meca-Medina. [11] V tejto súvislosti treba pripomenúť, že pre využitie individuálnej výnimky na základe článku 101 ods. 3 ZFEÚ musí opatrenie splniť štyri kumulatívne podmienky uvedené v tomto článku a že je úlohou účastníka, ktorému sa vytýka porušenie pravidiel hospodárskej súťaže, aby preukázal, že priaznivé účinky na hospodársku súťaž v podobe vyššej efektívnosti spojené hlavne s hospodárskymi výhodami – ako je tvorba vyššej hodnoty znížením výrobných nákladov alebo zlepšením alebo vytvorením nového výrobku – prevažujú nad obmedzujúcimi účinkami dohody.

43. Napokon, ak obmedzenia presahujú rámec toho, čo je nevyhnutné na zabezpečenie dosiahnutia sledovaného legitímneho cieľa, treba ich účinky posúdiť podľa klasickej analýzy článku 101 ods. 1 ZFEÚ, bez vylúčenia možnosti prípadného odôvodnenia podľa článku 101 ods. 3 ZFEÚ. [12]

2. O povinnostiach uložených športovému zväzu, ktorý má právomoc vydávať povolenia a monopol na organizovanie športových podujatí

44. Vzhľadom na tradičnú úlohu športových zväzov sa tieto zväzy vystavujú riziku konfliktu záujmov vyplývajúcemu zo skutočnosti, že jednak majú regulačnú právomoc a zároveň zabezpečujú hospodársku činnosť.

45. Z tohto dôvodu, ak táto právomoc nie je sprevádzaná obmedzeniami, povinnosťami alebo kontrolou, môže športový zväz vybavený touto právomocou narušiť hospodársku súťaž tým, že odmietne prístup iných subjektov na dotknutý trh zvýhodnením ním organizovaných súťaží. Systém neskreslenej hospodárskej súťaže však možno zaručiť len vtedy, ak je medzi jednotlivými hospodárskymi subjektmi zabezpečená rovnosť príležitostí. [13]

46. V napadnutom rozsudku Všeobecný súd potvrdil stanovisko Komisie týkajúce sa nebezpečenstva konfliktu záujmov, pričom zdôraznil potrebu podriadiť túto kumuláciu súboru obmedzení a kontrol, najmä vymedzením možnosti športového zväzu využiť svoje povoľovacie a sankčné právomoci prostredníctvom transparentných, objektívnych, nediskriminačných a primeraných kritérií, aby sa zabránilo akémukoľvek riziku svojvoľného použitia spočívajúceho

[9] Pozri body 87 až 89 nižšie.

[10] Pozri odôvodnenie 29 a oznámenia o usmerneniach o uplatňovaní článku 81 ods. 3 Zmluvy [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. EÚ C 101, 2004, s. 97).

[11] Pozri bod 40 vyššie.

[12] Pozri rozsudok z 28. februára 2013, Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas (C-1/12, EU:C:2013:127, body 101 až 103).

[13] Pozri rozsudok z 1. júla 2008, MOTOE (C-49/07, ďalej len „rozsudok MOTOE“, EU:C:2008:376, bod 51) a OTOC (bod 88).

v uprednostnení hospodárskej činnosti dotknutej osoby alebo znevýhodnení jej konkurentov alebo dokonca vo vylúčení akejkoľvek konkurencie. V tejto súvislosti sa Všeobecný súd opieral hlavne o judikatúru Súdneho dvora založenú na rozsudkoch MOTOE a OTOC. [14]

47. Keďže v prejednávanej veci ISU sama organizuje súťaže a má tiež právomoc povoľovať súťaže organizované tretími osobami, treba konštatovať, že táto situácia môže viesť ku konfliktu záujmov, čo znamená, že tento zväz podlieha určitým povinnostiam v rámci výkonu svojich regulačných funkcií tak, aby nenarušoval hospodársku súťaž.

48. Treba však zdôrazniť, že samotná okolnosť, že ten istý subjekt vykonáva funkcie regulátora a organizátora športových súťaží, sama osebe neznamená porušenie práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže. Okrem toho z judikatúry citovanej v bode 46 vyššie a bez toho, aby bolo potrebné zaviesť štrukturálne oddelenie týchto dvoch funkcií, vyplýva, že hlavnou povinnosťou, ktorú má športový zväz nachádzajúci sa v situácii ISU, je dbať o to, aby tieto tretie osoby neboli neoprávnene zbavené prístupu na trh do takej miery, aby tým bola narušená hospodárska súťaž na tomto trhu.

49. Z toho vyplýva, že športové zväzy môžu za určitých podmienok odmietnuť vstup na trh tretím osobám bez toho, aby to predstavovalo porušenie článku 101 ods. 1 ZFEÚ, pokiaľ je toto odmietnutie odôvodnené legitímnymi cieľmi a opatrenia prijaté týmito zväzmi sú primerané vo vzťahu k týmto cieľom.

B. O prvom dôvode hlavného odvolania a druhom dôvode vzájomného odvolania

1. Úvodné pripomienky

50. Troma časťami prvého odvolacieho dôvodu svojho odvolania ISU spochybňuje časť napadnutého rozsudku, ktorá potvrdzuje existenciu neodôvodneného obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa vzťahujúcu sa na systém vydávania predchádzajúcich povolení a ustanovenia o exkluzivite sprevádzané sankciami, tak ako boli zavedené pravidlami ISU. Konkrétnejšie vytýka Všeobecnému súdu:

– v prvej časti prvého odvolacieho dôvodu, že nepreskúmal jej tvrdenia týkajúce sa posúdenia niektorých skutočností, na ktorých je založené konštatovanie o obmedzení hospodárskej súťaže na základe cieľa, zo strany Komisie,

– v druhej časti prvého odvolacieho dôvodu, že nahradil posúdenie Komisie svojím skutkovým a právnym posúdením, keď na základe nesprávneho výkladu článku 101 ods. 1 ZFEÚ konštatoval existenciu porušenia odlišného od porušenia konštatovaného v článku 1 sporného rozhodnutia,

– v tretej časti prvého odvolacieho dôvodu, že sa dopustil pochybení pri celkovej analýze štyroch skutočností, ktoré Komisia zohľadnila pri vyvodení záveru, že pravidlá oprávnenosti predstavujú obmedzenie hospodárskej súťaže na základe cieľa. [15]

[14] Pozri rozsudky MOTOE (body 49 až 52) a OTOC (body 69 až 92).

[15] Presnejšie ISU tvrdí, že preskúmanie obsahu pravidiel zavedených ISU, ich právneho a ekonomického rámca a cieľov, ktoré sledujú, zo strany Všeobecného súdu nepreukazuje taký stupeň škodlivosti, ktorý sa požaduje na ich označenie za obmedzenie hospodárskej súťaže na základe cieľa.

51. Druhým odvolacím dôvodom vzájomného odvolania vedľajší účastníci konania spochybňujú aj časť rozsudku, ktorého sa týka tretia časť prvého odvolacieho dôvodu, a to z iného hľadiska, a síce, že Všeobecný súd sa nesprávne domnieval, že správanie ISU, ktorým sa snažila chrániť svoje vlastné hospodárske záujmy, nemá samo osebe protisúťažný cieľ.

52. Základnou otázkou nastolenou týmito odvolacími dôvodmi, ktoré obsahujú viaceré vzájomne sa prekrývajúce skutočnosti, je v podstate otázka, či Všeobecný súd podal výklad článku 101 ods. 1 ZFEÚ bez nesprávneho právneho posúdenia, keď potvrdil sporné rozhodnutie preto, lebo dospel k záveru o existencii obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa.

53. Preskúmam teda tieto odvolacie dôvody a časti spoločne, pričom v ďalšej analýze prípadne uvediem hľadiská, ktoré sú špecifické pre niektorý z týchto odvolacích dôvodov alebo ich častí.

2. O prípustnosti

54. Predtým, ako pristúpim k analýze prvého odvolacieho dôvodu, treba v prvom rade zamietnuť námietky neprípustnosti vznesené vedľajšími účastníkmi konania týkajúce sa prvej časti a tretej časti prvého odvolacieho dôvodu.

55. Na rozdiel od toho, čo tvrdia títo účastníci konania, argumentácia ISU nepredstavuje žiadosť o opätovné posúdenie skutkových okolností predloženú pod zámienkou údajného nesprávneho právneho posúdenia. Táto argumentácia sa totiž týka právnej otázky, presnejšie výkladu článku 101 ods. 1 ZFEÚ, ktorý podal Všeobecný súd, keďže ISU tvrdí, že Všeobecný súd použil nesprávne právne kritérium na uplatnenie podmienok týkajúcich sa konštatovania porušenia práva hospodárskej súťaže.

56. Ďalej z analogických dôvodov treba zamietnuť námietku neprípustnosti, ktorú vzniesla ISU vo vzťahu k druhému odvolaciemu dôvodu vzájomného odvolania. Tvrdenie vedľajších účastníkov konania sa totiž netýka skutkovej otázky, ale čisto právneho posúdenia Všeobecným súdom. Ako je spresnené v bode 102 nižšie, vedľajší účastníci konania sa odvolávajú na nesprávne právne posúdenie tým, že Všeobecnému súdu vytýkajú, že nezohľadnil skutočnosť, že ISU sa nachádza v odlišnej situácii ako ktorýkoľvek iný podnik, pre ktorý je ochrana jeho hospodárskych záujmov legitímna.

57. Napokon treba zamietnuť návrh spoločnosti ISU na vyhlásenie tohto odvolacieho dôvodu za neúčinný z toho dôvodu, že nezávisle od problematiky nastolenej vedľajšími účastníkmi konania Všeobecný súd v konečnom dôsledku potvrdil záver Komisie o existencii obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa. Druhý odvolací dôvod vzájomného odvolania sa totiž týka otázky súvisiacej s právnym a ekonomickým kontextom prejednávanej veci a všeobecnejšou problematikou predchádzania nebezpečenstvu konfliktu záujmov.

3. O veci samej: konštatovanie obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa

a) Všeobecné úvahy o obrysoch pojmu „protisúťažný cieľ“ v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ

58. Na to, aby sa na dohodu, rozhodnutie združenia podnikov alebo zosúladený postup vzťahoval zákaz uvedený v článku 101 ods. 1 ZFEÚ, musí mať „za cieľ alebo následok“ vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci vnútorného trhu.

59. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že protisúťažný cieľ a protisúťažný účinok dohody nie sú kumulatívnymi, ale alternatívnymi podmienkami na účely posúdenia, či sa na takúto dohodu vzťahuje zákaz uvedený v článku 101 ods. 1 ZFEÚ. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora teda alternatívna povaha tejto podmienky označená spojkou „alebo“ vedie v prvom rade k nevyhnutnosti preskúmať samotný cieľ dohody vzhľadom na hospodársky kontext, v ktorom sa uplatňuje. [16]

60. V súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora majú niektoré typy koordinácie medzi podnikmi dostatočný stupeň škodlivosti pre hospodársku súťaž na to, aby bolo možné dospieť k záveru, že preskúmanie ich účinkov nie je nevyhnutné. [17] Táto judikatúra sa opiera o skutočnosť, že určité formy koordinácie medzi podnikmi možno považovať za poškodzujúce riadne fungovanie hospodárskej súťaže už z dôvodu ich samotnej povahy. [18]

61. Z judikatúry Súdneho dvora tiež vyplýva, že nie je nevyhnutné skúmať následky zosúladeného postupu, pokiaľ je preukázaný jeho protisúťažný cieľ. [19] V prípade, že analýza určitého typu koordinácie medzi podnikmi neodhalí dostatočný stupeň škodlivosti vo vzťahu k hospodárskej súťaži, je zas potrebné skúmať jeho následky a aby bolo možné ho zakázať, požadovať zhromaždenie dôkazov preukazujúcich, že hospodárska súťaž bola skutočne citeľným spôsobom vylúčená, obmedzená alebo skreslená. [20]

62. Na účely posúdenia, či rozhodnutie združenia podnikov má dostatočný stupeň škodlivosti na to, aby mohlo byť považované za obmedzenie hospodárskej súťaže na základe cieľa v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ, je potrebné sústrediť sa na obsah jeho ustanovení, na ciele, ktoré má dosiahnuť, ako aj na hospodársky a právny kontext, do ktorého patrí. [21]

63. Po týchto spresneniach je teraz potrebné zaoberať sa analýzou vykonanou Všeobecným súdom s cieľom určiť, či sa Všeobecný súd správne domnieval, že pravidlá ISU majú taký stupeň škodlivosti, že ich negatívne účinky na hospodársku súťaž možno predpokladať.

b) O posúdení existencie obmedzenia na základe cieľa v prejednávanej veci

64. Navrhujem, aby sa použila „klasická“ analýza pre konštatovanie obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa, pričom najprv preskúmam analýzu Všeobecného súdu týkajúcu sa obsahu [§ 1] a cieľov [§ 2)] pravidiel oprávnenosti, čo ma privedie k predbežnému záveru [§ 3], skôr než sa budem v druhom rade zaoberať tvrdeniami odvolateľky týkajúcimi sa chýb, ktorých sa údajne dopustil Všeobecný súd pri svojom posúdení právneho kontextu [§ 4] a hospodárskeho úmyslu [§ 5] a odmietnutia zohľadniť úmysel strán.

16 Pozri rozsudok z 18. novembra 2021, Visma Enterprise (C-306/20, EU:C:2021:935, bod 55 a citovaná judikatúra).

17 Pozri rozsudok z 18. novembra 2021, Visma Enterprise (C-306/20, EU:C:2021:935, bod 57 a citovaná judikatúra).

18 Pozri rozsudok z 11. septembra 2014, CB/Komisia (C-67/13 P, ďalej len „rozsudok CB/Komisia“, EU:C:2014:2204, bod 50 a citovaná judikatúra).

19 Pozri rozsudok zo 4. júna 2009, T-Mobile Netherlands a i. (C-8/08, EU:C:2009:343, body 28 a 30).

20 Pozri rozsudok CB/Komisia (bod 52 a citovaná judikatúra).

21 Pozri rozsudok zo 16. júla 2015, ING Pensii (C-172/14, EU:C:2015:484, bod 33 a citovaná judikatúra).

1) O analýze obsahu pravidiel oprávnenosti

65. Na úvod treba pripomenúť, že zo zistení Všeobecného súdu vyplýva, že pravidlá ISU, ktoré platili pred zmenami zavedenými v priebehu roka 2016 a uverejnením oznámenia č. 1974 nestanovovali žiadne kritérium povoľovania pre súťaže, ktoré by tretie osoby zamýšľali organizovať, a že každá účasť na podujatiach organizovaných tretími osobami mala za následok sankciu doživotného vylúčenia zo súťaží. Všeobecný súd tak dospel k záveru, že pred uverejnením tohto oznámenia mala odvolateľka úplnú diskrečnú právomoc pri odmietnutí povoľovania takýchto súťaží.[22]

66. Prijatím oznámenia č. 1974 sa zmenili pravidlá oprávnenosti tým, že definujú postup, ktorý sa má dodržať, aby mohol tretí organizátor získať povolenie organizovať súťaž v rámci systému predchádzajúceho povolenia tým, že sa na tento účel zaviedli určité všeobecné, finančné, technické, športové a etické požiadavky.[23] Bez ohľadu na zmeny vykonané týmto oznámením sa Všeobecný súd domnieval, že diskrečná právomoc ISU nebola podstatne zmenená. Všeobecný súd tak dospel k záveru, že ISU naďalej disponuje širokou mierou voľnej úvahy, ktorá jej umožňuje zamietnuť prístup na trh každému konkurentovi na základe neurčito opísaných podmienok, vrátane dôvodov, ktoré nie sú výslovne uvedené v pravidlách spôsobilosti alebo etického kódexu, čo môže viesť k prijatiu rozhodnutí o zamietnutí z nelegitímnych dôvodov.[24] ISU okrem toho ukladá alebo prinajmenšom hrozilo, že bude ukladať, prísne sankcie korčuliarom, ktorí sa zúčastňujú na nepovolených súťažiach organizovaných konkurentmi.

67. Práve na základe týchto konštatovaní Všeobecný súd dospel k záveru, že pravidlá oprávnenosti predstavujú obmedzenie hospodárskej súťaže na základe cieľa, pričom analýza obsahu pravidiel oprávnenosti uskutočnená Všeobecným súdom sa sústredila jednak na kritériá povoľovania[25] a jednak na závažnosť sankcií upravených týmito pravidlami,[26] čo sú aspekty, ktoré ďalej osobitne preskúmam.

i) O kritériách vydávania povolení upravených pravidlami oprávnenosti

68. Na úvod pripomínam, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora základné právne kritérium na určenie existencie obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa spočíva v zistení, že takáto dohoda má sama osebe *dostatočný stupeň poškodzovania* hospodárskej súťaže, takže netreba skúmať jej následky.[27] Také konštatovanie sa teda musí obmedziť na také formy koordinácie, ktoré možno považovať *za škodlivé pre dobré fungovanie hospodárskej súťaže už z dôvodu ich povahy*[28] a ktorých škodlivá povaha *je ľahko odhaliteľná*,[29] z čoho vyplýva zužujúci výklad pojmu „obmedzenie hospodárskej súťaže na základe cieľa“[30].

22 Pozri bod 86 napadnutého rozsudku.

23 Pozri bod 15 vyššie.

24 Pozri body 89 a 95 napadnutého rozsudku.

25 Pozri body 84 až 89 a 96 až 98 napadnutého rozsudku.

26 Pozri body 90 až 95 napadnutého rozsudku.

27 Pozri rozsudok z 2. apríla 2020, Budapest Bank a i. (C-228/18, EU:C:2020:265, bod 37, ako aj citovaná judikatúra).

28 Pozri rozsudok CB/Komisia (bod 50) a návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Wahl vo veci CB/Komisia (C-67/13 P, EU:C:2014:1958, bod 39).

29 Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Wahl vo veci CB/Komisia (C-67/13 P, EU:C:2014:1958, bod 56), a návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bobek vo veci Budapest Bank a i. (C-228/18, EU:C:2019:678, bod 42).

30 Pozri rozsudok z 2. apríla 2020, Budapest Bank a i. (C-228/18, EU:C:2020:265, bod 54, ako aj citovaná judikatúra).

69. Okrem toho treba poznamenať, že na to, aby bolo možné dohodu považovať za obmedzenie „na základe cieľa“, musí existovať dostatočne pevná a spoľahlivá skúsenosť na to, aby bolo možné sa domnievať, že táto dohoda je samotnou svojou povahou škodlivá pre riadne fungovanie hospodárskej súťaže bez toho, aby bolo potrebné preskúmať jej konkrétne následky. [31]

70. V tejto súvislosti treba v prvom rade poznamenať, že v bode 89 napadnutého rozsudku Všeobecný súd tvrdí, že protisúťažný cieľ pravidiel ISU možno vyvodiť zo skutočnosti, že ISU mala *širokú mieru voľnej úvahy odmietnuť povolenia súťaží ponúkaných tretími osobami*, čo *mohlo viesť* k prijatiu zamietavých rozhodnutí z nezákonných dôvodov. Obmedzenie hospodárskej súťaže na základe cieľa tak podľa Všeobecného súdu vyplýva z diskrečnej právomoci ISU – a teda zo schopnosti tohto zväzu – odmietnuť podujatia organizované tretími osobami.

71. Komisia sa pri obrane tohto stanoviska opiera o rozsudok T-Mobile Netherlands a i. [32], pričom tvrdí, že protisúťažný cieľ možno v prejednávanej veci vyvodiť zo skutočnosti, že pravidlá ISU sú „spôsobilé“ obmedziť hospodársku súťaž.

72. Zdá sa mi však sporné, že by bolo možné domnievať sa, že *teoretická schopnosť* narušiť hospodársku súťaž na základe *širokej miery voľnej úvahy*, ktorú môže mať športový zväz, môže stačiť na preukázanie cieľa zameraného proti hospodárskej súťaži, a to tým skôr, ak sú protisúťažné účinky, ktoré by v zásade mali byť predpokladané, neisté a v každom prípade nevyplývajú z analýzy vykonanej Všeobecným súdom, pričom tento súd sa uspokojil s abstraktným výkladom predmetných pravidiel ISU bez toho, aby skúmal akýkoľvek konkrétny príklad ich uplatnenia.

73. Poukazujem tiež na to, že samotná existencia mechanizmu predbežného schvaľovania umožňujúceho tretím organizátorom požiadať o prístup na trh – bez ohľadu na diskrečnú právomoc ISU odmietnuť vydanie takého povolenia – musí sama osebe stačiť na vyvolanie pochybností o dostatočne škodlivom charaktere pravidiel ISU z hľadiska práva hospodárskej súťaže. Otázku, či je zavedený mechanizmus dostatočný na zabezpečenie efektívnej hospodárskej súťaže na relevantnom trhu alebo či hospodársku súťaž obmedzuje, možno totiž podľa môjho názoru rozhodnúť len na základe analýzy protisúťažných účinkov.

74. Okrem toho pri bližšom skúmaní skutočností zohľadnených Všeobecným súdom v rámci analýzy obsahu pravidiel oprávnenosti s cieľom určiť mieru voľnej úvahy, ktorou disponuje ISU, považujem za sporné, že by tieto skutočnosti mohli mať škodlivú povahu, ktorú vyžaduje judikatúra Súdneho dvora na preukázanie obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa. [33] V tejto súvislosti pripomínam, že v rámci analýzy obsahu pravidiel oprávnenosti Všeobecný súd okrem sankcií zohľadnil neexistenciu priamej súvislosti medzi pravidlami oprávnenosti na jednej strane a legitímnymi cieľmi alebo súťažou alebo sériou súťaží organizovanými žalobkyňou na druhej strane.

75. Napríklad skutočnosť, že športový zväz nevymedzuje dostatočne presne ciele sledované týmito pravidlami tým, že sa uspokojí s použitím „nejasných výrazov“ alebo že nestanovuje taxatívny zoznam požiadaviek vyžadovaných na povolenie súťaže organizovanej treťou osobou (vyhradiac si právo žiadať od organizátorov dodatočné informácie týkajúce sa rôznych vyššie uvedených požiadaviek), ako to konštatoval Všeobecný súd v bodoch 85 a 87 napadnutého rozsudku, môžu skutočne naznačovať široký, či priam neprimerane široký dosah pravidiel

[31] Pozri rozsudok z 2. apríla 2020, Budapest Bank a i. (C-228/18, EU:C:2020:265, bod 76, ako aj citovaná judikatúra) a návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bobek vo veci Budapest Bank a i. (C-228/18, EU:C:2019:678, body 54 a 63 až 73).

[32] Rozsudok zo 4. júna 2009 (C-8/08, EU:C:2009:343, bod 31).

[33] Pozri bod 68 vyššie.

oprávnenosti a širokú mieru voľnej úvahy zväzu, čo však ani zďaleka nepreukazuje ich škodlivú povahu z hľadiska hospodárskej súťaže alebo protisúťažného cieľa.[34] To isté platí pre konštatovania Všeobecného súdu v bode 97 napadnutého rozsudku, pokiaľ ide o neexistenciu súvislosti medzi pravidlami oprávnenosti žalobkyne a súťažou alebo sériou súťaží organizovaných žalobkyňou.

76. V druhom rade treba konštatovať, ako okrem iného uvádza ISU, že Všeobecný súd sa pri závere o obmedzení hospodárskej súťaže na základe *cieľa* opieral hlavne o judikatúru Súdneho dvora vo veciach týkajúcich sa obmedzení hospodárskej súťaže na základe *následku*.

77. Presnejšie, pokiaľ ide o oznámenie č. 1974, Všeobecný súd sa v bode 88 napadnutého rozsudku domnieval, že toto oznámenie neobsahovalo „jasne definovan[é], transparentn[é], nediskriminačn[é] a kontrolovateľn[é] kritéri[á] povolenia [ktoré by] organizátorom súťaží zaručili účinný prístup na relevantný trh“ v zmysle judikatúry vychádzajúcej z veci OTOC.[35] Neexistencia takýchto kritérií v pravidlách ISU je podľa Všeobecného súdu relevantnou skutočnosťou pre konštatovanie existencie obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa.

78. Treba však konštatovať, že hoci Súdny dvor v rozsudku OTOC konštatoval, že nestanovenie vyššie uvedených kritérií môže viesť k obmedzeniu hospodárskej súťaže, nedospel k záveru, že by neexistencia takýchto kritérií automaticky viedla k záveru o obmedzení hospodárskej súťaže na základe cieľa, ale že je skôr indíciou obmedzujúcich účinkov vyplývajúcich z pravidiel, ktoré takéto kritériá nestanovujú.[36]

79. Napriek skutočnosti, že samotný Všeobecný súd v bode 72 napadnutého rozsudku výslovne uznal, že Súdny dvor kvalifikoval právnu úpravu dotknutú vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok OTOC, ako obmedzenie na základe následku, rozhodol, že táto okolnosť nebráni tomu, aby sa táto judikatúra (ako aj judikatúra založená na rozsudku MOTOE) mohla uplatniť v rámci analýzy obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa. Na odôvodnenie svojho prístupu Všeobecný súd vychádzal z rozsudku Generics (UK) a i.[37], a najmä z jeho bodu 84, ktorý podľa Všeobecného súdu umožňuje domnievať sa, že dohoda môže v osobitnom kontexte obmedziť hospodársku súťaž na základe cieľa, zatiaľ čo v iných kontextoch je potrebná analýza následkov dohody.

80. Hoci je nesporné, že podľa jej kontextu môže dohoda v určitých prípadoch obmedziť hospodársku súťaž na základe cieľa, zatiaľ čo v iných prípadoch by sa jej účinky analyzovať mali, neznamená to, že kritériá vyvodené z rozsudku OTOC (alebo rozsudku MOTOE) možno priamo uplatniť na prejednávanú vec s cieľom preukázať obmedzenie hospodárskej súťaže na základe cieľa.

81. V prejednávanej veci však Všeobecný súd na účely odôvodnenia odlišnej kvalifikácie konštatovaného obmedzenia nevysvetľuje ani to, aký je „osobitný kontext“, ktorý by odôvodňoval kvalifikáciu obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa, ani ako sa tento kontext odlišuje od kontextu, o ktorý išlo vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok OTOC.

[34] Tieto skutočnosti však možno zohľadniť v rámci analýzy vedľajších obmedzení s cieľom ilustrovať neprimeranosť pravidiel ISU.

[35] Pozri rozsudok OTOC (bod 99).

[36] Pozri rozsudok OTOC (body 70 až 100).

[37] Rozsudok z 30. januára 2020, Generics (UK) a i. (C-307/18, EU:C:2020:52).

ii) O prísnosti sankcií upravených pravidlami oprávnenosti

82. Pokiaľ ide o režim sankcií stanovený pravidlami oprávnenosti, ISU uviedla, že úroveň sankcií uložených korčuliarom, ktorí sa zúčastnia na udalosti organizovanej treťou osobou, nemá sama osebe žiadny význam pre určenie toho, či cieľom pravidiel oprávnenosti je alebo nie je obmedziť hospodársku súťaž, pretože tieto sankcie môžu mať negatívne účinky na hospodársku súťaž len vtedy, ak by odmietnutie povoliť toto podujatie bolo založené na nezákonných dôvodoch.

83. Na rozdiel od toho, čo tvrdí odvolateľka, a bez ohľadu na skutočnosť, že sankcie môžu byť v konečnom dôsledku odôvodnené legitímnymi cieľmi (čo by ich mohlo úplne vylúčiť z pôsobnosti článku 101 ZFEÚ), nič to nemení na tom, že represívna povaha právnej úpravy a veľkosť sankcií uplatniteľných v prípade jej porušenia sú osobitne relevantnými skutočnosťami pri analýze obsahu pravidiel oprávnenosti, keďže môžu mať negatívne účinky na hospodársku súťaž. Ako totiž správne konštatoval Všeobecný súd v bodoch 91 a 95 napadnutého rozsudku, prísnosť stanovených sankcií môže odrádzať športovcov od ich účasti na súťažiach, ktoré nie sú povolené odvolateľkou, a v dôsledku toho môže uzavrieť trh potenciálnym konkurentom, ktorým by bola odopretá účasť športovcov potrebných na organizovanie športovej súťaže.

84. Vplyv prísnosti týchto sankcií na hospodársku súťaž však nemožno analyzovať abstraktne bez zohľadnenia celkového kontextu režimu sankcií. Ako správne konštatoval Všeobecný súd v bodoch 89 a 95 napadnutého rozsudku, údajný protisúťažný cieľ pravidiel ISU nemožno vyvodzovať len z izolovaného posúdenia prísnosti sankcií, ale skôr ho treba posudzovať vo (všeobecnejšom) kontexte konštatovania, podľa ktorého ISU mala „širokú mieru voľnej úvahy“ pri odmietnutí povoliť súťaže navrhované tretími osobami. [38]

85. Z dôvodov uvedených vyššie sa však domnievam, že skutočnosti, ktoré Všeobecný súd uviedol vo svojej analýze obsahu pravidiel oprávnenosti, neumožňujú vo vzťahu k pravidlám oprávnenosti ISU dospieť k záveru o existencii obmedzenia na základe cieľa.

2) O analýze cieľov sledovaných pravidlami oprávnenosti

86. Pokiaľ ide o ciele sledované pravidlami ISU, pripomínam, že analýza Všeobecného súdu sa sústredila jednak na ochranu legitímnych cieľov [39] a jednak na ochranu ekonomických záujmov ISU [40], čo sú skutočnosti, ktoré ďalej preskúmam samostatne.

i) O otázke ochrany legitímnych záujmov sledovaných ISU

87. Na úvod treba uviesť, že v rámci druhej časti prvého odvolacieho dôvodu ISU vytýka Všeobecnému súdu, že konštatoval nové porušenie spočívajúce v obmedzení hospodárskej súťaže na základe cieľa, ktoré sa odlišovalo od porušenia označeného v napadnutom rozhodnutí. ISU konkrétne tvrdí, že Všeobecný súd nahradil odôvodnenie Komisie svojím vlastným odôvodnením, pričom sa vo veľkej miere opieral o skutočnosti diskutované v časti 8.5 napadnutého rozhodnutia (s názvom „Pravidlá oprávnenosti patria do pôsobnosti článku 101 Zmluvy“), hoci tieto skutočnosti neboli zahrnuté do časti 8.3 tohto rozhodnutia (s názvom „Obmedzenie hospodárskej súťaže na základe cieľa“), ktorá sa týkala konštatovania existencie porušenia na základe cieľa.

38 Pozri body 89 a 95 napadnutého rozsudku.

39 Pozri body 100 až 104 napadnutého rozsudku.

40 Pozri body 105 až 114 napadnutého rozsudku.

88. Odvolateľka sa opiera najmä o skutočnosť, že otázka ochrany legitímnych záujmov ISU nebola podrobne preskúmaná Komisiou v rámci jej analýzy obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa (oddiel 8.3 sporného rozhodnutia),[41] ale bola preskúmaná v oddiele 8.5 tohto rozhodnutia, v ktorom Komisia skúmala, či pravidlá oprávnenosti patria do pôsobnosti článku 101 ZFEÚ.

89. Na rozdiel od prístupu Komisie k rozlišovaniu medzi týmito dvoma analytickými rámcami, Všeobecný súd považoval za vhodné, ako to sám uvádza v bode 64 napadnutého rozsudku, preskúmať spoločne druhý žalobný dôvod (týkajúci sa konštatovania obmedzenia na základe cieľa) a tretí a štvrtý žalobný dôvod (týkajúci sa posúdenia otázky, či obmedzenie hospodárskej súťaže súvisí so sledovaním cieľa ochrany integrity rýchlokorčuľovania pred športovými stávkami a je tomuto cieľu primerané, zo strany Komisie).[42] Všeobecný súd tým začlenil otázku zohľadnenia cieľov všeobecného záujmu do rámca zisťovania obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa.

90. Vzniká teda otázka, či Všeobecný súd mohol bez toho, aby sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, vykonať „kombinovanú“ alebo „súbežnú“ analýzu existencie obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa a neexistencie objektívne odôvodneného a primeraného charakteru tohto obmedzenia.

91. V prvom rade treba konštatovať, že tento prístup Všeobecného súdu spôsobil určitý zmätok, keďže z neho nie je jasne zrejmá povaha vykonanej analýzy. Všeobecný súd sa tak v prvom rade riadil klasickým prístupom k zisťovaniu obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa, pričom najprv analyzoval obsah pravidiel oprávnenosti. Napriek tomu sa v druhom rade zdá, že pri skúmaní cieľov týchto pravidiel Všeobecný súd tieto ciele skúma z hľadiska kritérií stanovených v rozsudku Meca Medina, pričom uviedol, že cieľ uvádzaný ISU, podľa ktorej pravidlá majú chrániť integritu korčuľovania pred športovými stávkami, hoci je skutočne legitímny, neodôvodňuje konštatované obmedzenia, ktoré s ním nesúvisia a považujú sa za neprimerané. Konštatovanie, že pravidlá ISU sú vo vzťahu k sledovaným cieľom neprimerané, by tak podľa Všeobecného súdu viedlo tak k neuplatniteľnosti „výnimky vedľajších obmedzení“, ako aj k ich automatickej kvalifikácii ako obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa.

92. Pred zaujatím stanoviska k prístupu, ktorý zaujal Všeobecný súd treba pripomenúť, že v rámci článku 101 ods. 1 ZFEÚ môžu ciele sledované dohodou alebo rozhodnutím združenia podnikov zohrávať úlohu v analýze z dvoch hľadísk.

93. Na jednej strane objektívne ciele, ktoré sa dohoda snaží dosiahnuť, sú relevantné a prispievajú k určeniu toho, či sa na túto dohodu vzťahuje zákaz uvedený v článku 101ods. 1 ZFEÚ.[43] Tieto objektívne ciele, ktoré musia jasne vyplývať zo sporných opatrení, nemožno zamieňať so subjektívnymi zámermi obmedziť či neobmedziť hospodársku súťaž, ani s legitímnymi cieľmi prípadne sledovanými dotknutými podnikmi.[44] V tomto ohľade treba spresniť, že z ustálenej judikatúry vyplýva, že skutočnosť, že opatrenie sa považuje za opatrenie, ktoré sleduje legitímny cieľ, nevylučuje, aby sa uvedené opatrenie nemohlo považovať za opatrenie, ktorého cieľom je obmedziť hospodársku súťaž.[45] V rámci konštatovania existencie obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa tak analýza cieľov smeruje k preukázaniu (s podporou ostatných

[41] Hoci Komisia v odôvodnení 163 sporného rozhodnutia odkazuje na neexistenciu priameho prepojenia pravidiel ISU s legitímnymi cieľmi, čo je skutočnosť, ktorá bola analyzovaná hlavne v rámci preskúmania obsahu týchto pravidiel, odôvodnenie 171 tohto rozhodnutia neponecháva priestor pre žiadne pochybnosti, pokiaľ ide o prístup Komisie, ktorým vylúčila zohľadnenie legitímnych cieľov v štádiu analýzy protisúťažného cieľa.

[42] Pozri body 99 až 114 napadnutého rozsudku.

[43] Pozri rozsudok CB/Komisia (bod 53 a tam citovaná judikatúra).

[44] Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Wahl vo veci CB/Komisia (C-67/13 P, EU:C:2014:1958, bod 117).

[45] Pozri rozsudok z 2. apríla 2020, Budapest Bank a i. (C-228/18, EU:C:2020:265, bod 52, ako aj citovaná judikatúra).

skutkových okolností, ako je obsah dohody a jej právny a ekonomický kontext) protisúťažného a dostatočne škodlivého cieľa alebo charakteru dohody. V tomto štádiu analýzy sa teda nezohľadňujú legitímne ciele, hoci ich možno prípadne zohľadniť na účely získania výnimky podľa článku 101 ods. 3 ZFEÚ.

94. Na druhej strane ciele sledované dohodou hrajú úlohu aj v kontexte analýzy vedľajších obmedzení, ktorej cieľom je určiť, či účinky obmedzujúce hospodársku súťaž, ktoré vyplývajú z daného opatrenia, súvisia so sledovaním legitímneho cieľa a či sú primerané. Ak sú tieto podmienky splnené, dohoda zahŕňajúca predmetné opatrenie v celom rozsahu nepatrí do pôsobnosti článku 101 ods. 1 ZFEÚ. V tomto rámci predstavuje označenie cieľa a priznanie jeho legitimity prvú fázu tejto analýzy.

95. Hoci sa niektoré aspekty týchto dvoch analýz, ktoré sú v zásade odlišné, môžu prekrývať, nič to nemení na tom, že skúmanie cieľov dotknutých opatrení sa v oboch prípadoch pojmovo odlišuje. To isté platí pre dôsledky, ktoré treba vyvodiť z týchto dvoch analýz.

96. Na rozdiel od toho, čo zrejme tvrdí Všeobecný súd, neprimeraná povaha opatrenia vo vzťahu k legitímnemu cieľu nespôsobuje automaticky jeho kvalifikáciu ako „obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa“. Konkrétne skutočnosť, že opatrenie nespĺňa kritériá testu stanoveného rozsudkom Meca-Medina znamená len to, že toto opatrenie musí podliehať (alebo naďalej podliehať) „klasickej analýze“ z hľadiska článku 101 ZFEÚ, vrátane preskúmania prípadného uplatnenia výnimky podľa článku 101 ods. 3 ZFEÚ. V dôsledku toho, hoci je pravdepodobné, že opatrenie kvalifikované ako „obmedzenie hospodárskej súťaže na základe cieľa“ je – vzhľadom na svoju povahu – vo vzťahu k sledovanému legitímnemu cieľu neprimerané, naopak to nevyhnutne neplatí.

97. Vzhľadom na vyššie uvedené sa domnievam, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď v bodoch 110 a 111 napadnutého rozsudku konštatoval, že systém predchádzajúceho povolenia ISU možno považovať za obmedzenie hospodárskej súťaže na základe cieľa z dôvodu, že ide nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľa zabezpečiť, aby športové súťaže boli v súlade so spoločnými štandardmi.

98. Treba však poznamenať, že hoci skutočnosti preskúmané Všeobecným súdom pri vyvodení záveru, že pravidlá oprávnenosti sú vo vzťahu k sledovaným legitímnym cieľom neprimerané, nemôžu odôvodniť konštatovanie obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa, môžu byť relevantné pre konštatovanie obmedzenia hospodárskej súťaže na základe následku, ak sú použité na neoprávnené vylúčenie tretích osôb ako organizátorov podujatí, ako to Súdny dvor uviedol v rozsudkoch Meca-Medina [46] a OTOC [47].

99. Napokon poukazujem na to, že stanovisko Všeobecného súdu, pokiaľ ide, tak o výklad obsahu pravidiel ISU, ako aj o jeho posúdenie, podľa ktorého neprimeranosť pravidiel ISU vo vzťahu k sledovaným cieľom postačuje na konštatovanie obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa, by viedlo k rozšíreniu pojmu „obmedzenie hospodárskej súťaže na základe cieľa“, ktoré by bolo v rozpore s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora, ktorá ukladá reštriktívny výklad tohto pojmu. [48]

[46] Bod 47 vyššie.

[47] Body 70 až 100 vyššie.

[48] Pozri bod 68 vyššie.

ii) O otázke ochrany ekonomických záujmov ISU

100. Na úvod treba pripomenúť, že na rozdiel od toho, čo uviedla Komisia v odôvodnení 169 sporného rozhodnutia, Všeobecný súd v bodoch 108 a 109 napadnutého rozsudku konštatoval, že aj za predpokladu, že by sa preukázalo, že pravidlá oprávnenosti prijaté v priebehu roka 2016 sledovali aj cieľ ochrany ekonomických záujmov žalobkyne, samotná skutočnosť, že zväz chce chrániť svoje ekonomické záujmy, nie je sama osebe protisúťažná.

101. Toto posúdenie vykonané Všeobecným súdom vedľajší účastníci konania spochybňujú v rámci druhého dôvodu vzájomného odvolania, ktorý navrhujem preskúmať v tomto štádiu svojej analýzy z dôvodov citovaných v bode 51 vyššie.

102. Vedľajší účastníci konania konkrétne vytýkajú Všeobecnému súdu, že sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď dospel k záveru, že skutočnosť, že ISU sledovala svoje vlastné hospodárske záujmy, nie je sama osebe protisúťažná. Podľa vedľajších účastníkov konania sa zásada, podľa ktorej je podnik vo všeobecnosti oprávnený sledovať svoje ekonomické záujmy, nemôže vzhľadom na jej osobitnú situáciu uplatňovať na ISU. Dvojaká úloha ISU, ktorá je zároveň regulačným orgánom a zároveň hospodárskym subjektom, by jej totiž mala znemožniť sledovať ekonomické záujmy spojené s jej úlohou regulačného orgánu, teda s úlohou povoľovať alebo odmietať, na úkor jej konkurentov, podujatia organizované tretími osobami. Podstata prejednávanej veci tak spočíva v skutočnosti, že pravidlá oprávnenosti umožňujú ISU zabrániť prístupu konkurentov na trh. V dôsledku toho tieto pravidlá a rozhodnutia o neoprávnenosti, ktoré z nich vyplývajú, majú tiež negatívny vplyv na (ekonomické) záujmy profesionálnych rýchlokorčuliarov a tretích osôb ako organizátorov súťaží. Práve vzhľadom na tieto okolnosti mal Všeobecný súd podľa vedľajších účastníkov konania určiť, či podnik môže legitímne sledovať svoje vlastné hospodárske záujmy. S týmto stanoviskom súhlasí aj Komisia.

103. Z nasledujúcich dôvodov zastávam názor, že analýza Všeobecného súdu nie je postihnutá nesprávnym právnym posúdením a tvrdenia predložené vedľajšími účastníkmi konania na podporu druhého odvolacieho dôvodu vzájomného odvolania treba zamietnuť.

104. Ako bolo uvedené v bodoch 44 až 49 vyššie, hoci sú športovým zväzom uložené určité povinnosti na účely vymedzenia právomocí, ktorými disponujú, a kontroly ich riadneho výkonu, ochrana ekonomických záujmov takého športového zväzu, akým je ISU, by bola problematická z hľadiska práva hospodárskej súťaže len za predpokladu, že by *neodôvodneným* spôsobom znemožňovala vstup konkurenta na trh.

105. Pripustenie výkladu vedľajších účastníkov konania by znamenalo zakázať akúkoľvek hospodársku činnosť športovým zväzom, ktoré sú v rovnakej situácii ako ISU, čo je situácia ťažko zlučiteľná so skutočnosťou, že napriek ich osobitným charakteristikám sú tieto zväzy zároveň podnikmi, pre ktoré, rovnako ako v prípade akéhokoľvek iného podniku, je sledovanie hospodárskych cieľov neoddeliteľne späté s ich činnosťou. Okrem toho hospodárske činnosti, ktoré tieto zväzy vykonávajú, sú vo viacerých prípadoch nielen spojené s ich športovými činnosťami, ale sú na nich vzájomne závislé a z tohto dôvodu ich nemožno oddeliť.

106. Vzhľadom na vyššie uvedené treba konštatovať, že sledovanie vlastných ekonomických záujmov zo strany športového zväzu, akým je ISU, samo osebe nie je protisúťažné a nemožno ho teda v rámci posúdenia obmedzenia hospodárskej súťaže použiť ako faktor svedčiaci o protisúťažnom cieli.

107. Napokon poznamenávam, že samotný Všeobecný súd uznal, že pravidlá ISU sledovali, pokiaľ ide o ochranu hospodárskych záujmov žalobkyne, ako aj záujmov spojených so športom, legitímne ciele, čo ho malo viesť k spochybneniu jeho konštatovania, podľa ktorého je cieľ týchto pravidiel samotnou svojou povahou škodlivý pre riadne fungovanie hospodárskej súťaže. [49]

3) Predbežné závery o analýze obsahu a cieľov sledovaných pravidlami oprávnenosti

108. Vyššie uvedená analýza obsahu pravidiel oprávnenosti a cieľov sledovaných týmito pravidlami sama osebe postačuje na vyvodenie záveru, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, pokiaľ ide o kvalifikáciu pravidiel oprávnenosti ISU ako obmedzení hospodárskej súťaže na základe cieľa bez toho, aby bolo potrebné preskúmať tvrdenia uvádzané odvolateľkou na spochybnenie Všeobecným súdom uskutočnenej analýzy jednak právneho a ekonomického kontextu a jednak úmyslu strán. Pre úplnosť však stručne zaujmem stanovisko k týmto dvom otázkam, ktoré nastolila ISU, najmä vzhľadom na to, že môžu byť relevantné v rámci analýzy protisúťažných účinkov potenciálne vyvolaných pravidlami ISU.

4) O analýze právneho a hospodárskeho kontextu pravidiel oprávnenosti

109. Všeobecný súd sa v bodoch 115 až 123 napadnutého rozsudku domnieval, že preskúmanie právneho a hospodárskeho kontextu, do ktorého patria pravidlá oprávnenosti a vydávania povolení ISU, nie je takej povahy, aby spochybnilo záver Komisie o existencii obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa, v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ, takže nebolo potrebné preskúmať navyše skutočné alebo potenciálne účinky týchto pravidiel na hospodársku súťaž.

110. Odvolateľka v tejto súvislosti tvrdí, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia pri svojej analýze relevantného trhu, a to vzhľadom na jeho kontext. Konkrétne sa domnieva, že Všeobecný súd nesprávne odmietol zohľadniť ňou schválené súťaže v krasokorčuľovaní. Presnejšie vytýka Všeobecnému súdu, že odmietol uplatnenie judikatúry CB/Komisia, ktorá stanovuje, že v rámci analýzy obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa je potrebné zohľadniť všetky relevantné skutočnosti, najmä povahu predmetných služieb, ako aj skutočné podmienky fungovania a štruktúry trhov týkajúce sa hospodárskeho alebo právneho kontextu, do ktorého uvedená koordinácia patrí, bez ohľadu na to, či sa takáto skutočnosť týka alebo netýka relevantného trhu. [50]

111. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že Všeobecný súd sa domnieval, že hoci vo veci, z ktorej táto judikatúra pochádza, existovala interakcia medzi relevantným trhom a odlišným súvisiacim trhom, takéto skutočnosti neboli v prejednávanej veci preukázané. Podľa Všeobecného súdu okolnosť, podľa ktorej žalobkyňa mohla schváliť súťaže v krasokorčuľovaní aj za predpokladu, že išlo o skutočné nezávislé súťaže, je irelevantná pre analýzu kontextu, do ktorého patria pravidlá oprávnenosti, pretože nespochybňuje záver, podľa ktorého pravidlá oprávnenosti žalobkyne jej umožňujú skresliť hospodársku súťaž na relevantnom trhu tým, že zvýhodňujú jej vlastné súťaže na úkor súťaží ponúkaných tretími osobami, a teda tieto pravidlá nezabezpečujú účinný prístup na tento trh. [51]

[49] Pozri rozsudok CB/Komisia (bod 75).

[50] Pozri rozsudok CB/Komisia (bod 78).

[51] Pozri body 118 a 119 napadnutého rozsudku.

112. Komisia uvádza, že tvrdenie týkajúce sa údajne nesprávneho výkladu rozsudku CB/Komisia je neúčinné, keďže *aj keby* Všeobecný súd zamenil to, čo Súdny dvor v tomto rozsudku uviedol ako príklad osobitnej situácie, v ktorej je na mieste zohľadniť skutočnosť týkajúcu sa iného trhu, než je relevantný trh, so všeobecným pravidlom, nespochybňovalo by to rozhodujúce odôvodnenie opísané v predchádzajúcom bode týchto návrhov.

113. V tejto súvislosti sa domnievam, na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, že ak by sa pripustilo – hoci len z teoretického hľadiska, ako to urobil Všeobecný súd – že ISU by mohla schváliť nezávislé krasokorčuliarske súťaže, mohlo by to vyvolať pochybnosti o kvalifikácii „obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa“.

114. Hoci je pravda, že analýza Súdneho dvora v rozsudku CB/Komisia spadá do osobitného skutkového rámca (t. j. existencia vzájomného pôsobenia medzi dvoma aspektmi dvojstranného systému a medzi relevantným trhom a odlišným súvisiacim trhom), nič to nemení na tom, že rozhodovacia prax ISU v rámci krasokorčuľovania sa môže ukázať ako relevantná pri analýze právneho kontextu predmetných pravidiel.

115. Ako totiž konštatoval Všeobecný súd v bode 117 napadnutého rozsudku, treba na jednej strane uviesť, že tieto dve disciplíny (konkrétne krasokorčuľovanie a rýchlostné korčuľovanie), napriek tomu, že sú Komisiou označené za odlišné trhy – definícia trhu, ktorú odvolateľka nespochybňuje – sa spravujú tým istým právnym rámcom – a teda na obe disciplíny sa vzťahujú rovnaké pravidlá predchádzajúceho povolenia a disciplinárnych sankcií – a na druhej strane uviesť, že je oprávnením rovnakého orgánu, konkrétne ISU, povoľovať alebo zamietať organizáciu nezávislých podujatí pre tieto dve disciplíny.

116. Táto skutočnosť by však mohla predstavovať osobitnú okolnosť, ktorá môže vyvolať pochybnosť o predpokladanej škodlivosti pravidiel ISU, ak by sa preukázalo, že ISU povolila nezávislé súťaže v krasokorčuľovaní. Preto sa domnievam, že ak počas preskúmania právneho a hospodárskeho kontextu dohody, o ktorej sa predpokladá, že má protisúťažný cieľ, určité skutočnosti vyvolajú pochybnosti o požadovanom stupni škodlivosti alebo sa tieto skutočnosti zdajú byť sporné, je potrebné vykonať analýzu následkov dohody.

117. Hoci je pravda, že na účely preukázania existencie obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa sa analýza hospodárskeho a právneho kontextu, do ktorého opatrenie patrí, musí obmedziť na to, čo sa zdá byť striktne nevyhnutné, bez zahrnutia analýzy účinkov predmetného opatrenia,[52] zdá sa mi, že zohľadnenie rozhodovacej praxe ISU v širšom kontexte analýzy jej úlohy a právomocí, ktoré sú jej zverené, neprekračuje hranice analytického rámca obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa.

118. Vzhľadom na uvedené treba v prejednávanej veci spresniť, že zohľadnenie rozhodovacej praxe ISU na trhu krasokorčuľovania bude závisieť od posúdenia skutkových okolností, o ktorých Súdny dvor jednak nemá rozhodovať a jednak nemá na to nevyhnutné informácie, keďže tieto skutkové okolnosti Všeobecný súd neposudzoval.[53]

[52] Pozri rozsudok z 20. januára 2016, Toshiba Corporation/Komisia (C-373/14 P, EU:C:2016:26, bod 29).

[53] V tejto súvislosti treba poznamenať, že informácie týkajúce sa súťaží, ktoré ISU údajne odsúhlasila v oblasti krasokorčuľovania, sú predmetom rozdielnych výkladov Komisie a ISU.

5) O analýze úmyslov strán

119. S odkazom na ustálenú judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej prvky úmyslu nie sú nevyhnutné na preukázanie existencie obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa,[54] a okrem toho, keďže sa Všeobecný súd domnieval, že existencia obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa bola dostatočne podložená preskúmaním obsahu a cieľov pravidiel oprávnenosti, ako aj kontextu, do ktorého tieto pravidlá patria, Všeobecný súd v bode 121 napadnutého rozsudku usúdil, že tvrdenia, ktorými žalobkyňa namieta proti tejto časti preskúmania obmedzenia na základe cieľa, sú neúčinné.

120. Odvolateľka vyvracia toto posúdenie tak v rámci prvej časti svojho prvého odvolacieho dôvodu, ako aj čiastočne v jeho tretej časti, pričom v podstate vytýka Všeobecnému súdu, že nepreskúmal žiadne z jej tvrdení spochybňujúcich zistenie skutkového stavu Komisiou na podporu jej konštatovania obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa, ako vyplýva zo sporného rozhodnutia.

121. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že skutkové okolnosti, na ktorých Komisia založila svoju analýzu a ktoré Všeobecný súd opomenul preskúmať – ktoré odvolateľka okrem iného spochybňuje bez toho, aby namietala skreslenie skutkových okolností – sa všetky týkajú príkladov nezávislých súťaží, ktoré podľa Komisie preukazujú úmysel ISU brániť v prístupe konkurentov na relevantný trh.[55]

122. Vzhľadom na vyššie uvedenú analýzu, ktorou navrhujem vyhovieť prvému odvolaciemu dôvodu a zrušiť rozsudok Všeobecného súdu týkajúci sa konštatovania obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa, zastávam názor, že tieto skutkové okolnosti môžu byť relevantné v rámci analýzy účinkov pravidiel ISU. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy týkajúce sa opodstatnenosti odôvodnenia sa tiež domnievam, že už nie je potrebné preskúmať odvolací dôvod založený na nedostatku odôvodnenia.

4. Závery týkajúce sa prvého odvolacieho dôvodu

123. V prípade, že obmedzenie na základe cieľa nie je jasne preukázané, treba pre potreby článku 101 ods. 1 ZFEÚ vykonať úplnú analýzu jeho účinkov. Takáto analýza má za cieľ určiť vplyv na hospodársku súťaž, ktorý môže mať dohoda na relevantnom trhu. V prejednávanej veci jedine preskúmanie spôsobu, akým ISU vykladá a uplatňuje pravidlá, umožní určiť, či tieto pravidlá môžu narušiť hospodársku súťaž. Inými slovami, je potrebné analyzovať, či tento zväz mohol na základe voľnej úvahy, ktorou disponuje ISU, obmedziť hospodársku súťaž tým, že odmietol prístup na relevantný trh, pričom toto preskúmanie môže byť v zásade vykonané len vtedy, ak sa vezmú do úvahy (konkrétne) *účinky* predmetného opatrenia.

124. Vzhľadom na vyššie uvedené treba prvému odvolaciemu dôvodu vyhovieť.

[54] Pozri rozsudok zo 6. apríla 2006, Generál Motor/Komisia (C-551/03 P, EU:C:2006:229, bod 77).

[55] Pozri odôvodnenia 175 až 177 sporného rozhodnutia.

C. O druhom odvolacom dôvode

125. Vo svojom druhom odvolacom dôvode ISU tvrdí, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že nepreskúmal štvrtý žalobný dôvod, v ktorom žalobkyňa tvrdila, že jej rozhodnutie neschváliť súťaž organizovanú treťou osobou nazvanú „Icederby“, ktorá sa mala uskutočniť v Dubaji (Spojené arabské emiráty) (ďalej len „podujatie v Dubaji“) nepatrí do pôsobnosti článku 101 ZFEÚ, keďže toto rozhodnutie podľa nej sleduje legitímny cieľ, ktorý je v súlade s jej etickým kódexom a ktorý zakazuje akúkoľvek formu podpory športových stávok.

126. Na úvod treba zamietnuť námietku neprípustnosti vznesenú vedľajšími účastníkmi konania, podľa ktorej, hoci ISU formálne namieta existenciu nesprávneho právneho posúdenia, v skutočnosti neprípustným spôsobom navrhuje, aby Súdny dvor opätovne posúdil skutkové okolnosti, avšak bez toho, aby ISU tvrdila, že Všeobecný súd ich skreslil. Zdá sa mi totiž, že ISU svojím druhým odvolacím dôvodom vytýka Všeobecnému súdu nedostatok odôvodnenia, keďže Všeobecný súd neodpovedal na ústrednú časť jej argumentácie. [56]

127. Pokiaľ ide o vec samu, treba v prvom rade konštatovať, že v rámci druhého odvolacieho dôvodu ISU netvrdí, že pravidlá oprávnenosti nepatria do pôsobnosti článku 101 ZFEÚ, ale len to, že jej rozhodnutie neschváliť podujatie v Dubaji by malo byť vylúčené z pôsobnosti tohto ustanovenia z toho dôvodu, že rozhodnutie sledovalo legitímny cieľ.

128. Treba však konštatovať, že ani sporné rozhodnutie, ani napadnutý rozsudok sa osobitne netýkajú rozhodnutia o neudelení súhlasu s podujatím v Dubaji. Hoci sa totiž zdá, že neudelenie súhlasu spojené s týmto podujatím bolo dôvodom vyšetrovania, ktoré začala Komisia (v nadväznosti na sťažnosť, ktorú podali páni Tuitert a Kerstholt) a ktoré viedlo k spornému rozhodnutiu – a že toto neudelenie súhlasu bolo použité, rovnako ako aj ďalšie príklady súťaží, na ilustráciu spôsobu, akým boli tieto pravidlá uplatňované v praxi – stále platí, že sporné rozhodnutie sa týka pravidiel oprávnenosti, ktoré boli prijaté ISU a ich zlučiteľnosti s článkom 101 ZFEÚ. Všeobecný súd sa teda domnieval, že tieto pravidlá samy osebe postačujú na podloženie záveru, podľa ktorého sa tieto pravidlá ukázali ako problematické z hľadiska práva hospodárskej súťaže, nezávisle od konkrétnej súťaže, o ktorú išlo. [57]

129. V tejto súvislosti treba poznamenať, že, na rozdiel od toho, čo tvrdí odvolateľka, zahrnutie výrazu „uplatnenie“ do článku 1 sporného rozhodnutia nemožno vykladať tak, že sa vzťahuje na podujatie v Dubaji, ale vyplýva skôr zo zistenia Komisie o obmedzení hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa i následku (ktoré je uvedené v oddieloch 8.3 a 8.4 napadnutého rozhodnutia). [58]

130. V druhom rade, na rozdiel od toho, čo tvrdí odvolateľka, Všeobecný súd v bode 64 a nasl. napadnutého rozsudku neopomenul preskúmať štvrtý žalobný dôvod, keďže tento žalobný dôvod bol preskúmaný spoločne s druhým a tretím žalobným dôvodom. [59]

[56] Pozri rozsudok z 11. apríla 2013, Mindo/Komisia (C-652/11 P, EU:C:2013:229, bod 41).

[57] Zdá sa, že toto konštatovanie Všeobecného súdu potvrdzuje aj analýza vykonaná Komisiou v odôvodneniach 251 až 266 sporného rozhodnutia, ktorá sa týka proporcionality týchto pravidiel vzhľadom na sledované ciele, pričom táto analýza sa netýka konkrétne podujatia v Dubaji.

[58] ISU v tejto súvislosti opakuje tvrdenie uvedené v rámci prvej časti a diele tretej časti prvého žalobného dôvodu, podľa ktorého Komisia v článku 1 sporného rozhodnutia dospela na základe podujatia v Dubaji k záveru, že ISU porušila článok 101 ZFEÚ „[prijatím] a *uplatňovaním* pravidiel oprávnenosti“ (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

[59] Pozri bod 96 vyššie.

131. Pokiaľ ide o všeobecnejšiu otázku, či sa pravidlá oprávnenosti môžu vymykať uplatneniu článku 101 ZFEÚ ako vedľajšie obmedzenia, Všeobecný súd v prvom rade uznal legitimitu cieľov sledovaných ISU – a najmä cieľa týkajúceho sa ochrany integrity rýchlokorčuľovania pred rizikami spojenými so športovými stávkami [60] – a uznal, že systém predchádzajúcich povolení, ktorého cieľom je dbať o to, aby každý organizátor rešpektoval spoločné štandardy, predstavuje mechanizmus, ktorý je vhodný na dosiahnutie cieľov spojených s osobitnou povahou tohto športu, [61] a v druhom rade sa domnieval, že svojvoľná a neprimeraná povaha pravidiel oprávnenosti a najmä sankcií zavedených v prejednávanej veci zo strany ISU ide za rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie týchto cieľov v zmysle judikatúry týkajúcej sa vedľajších obmedzení, a najmä rozsudku Meca-Medina. [62]

132. V poslednom rade treba zamietnuť tvrdenie, ktorým odvolateľka vytýka Komisii a Všeobecnému súdu, že nezohľadnili legislatívny vývoj v Kórei (krajina pôvodu koncepcie Icederby), pokiaľ ide o športové stávky, keďže táto skutočnosť je pre posúdenie zlučiteľnosti pravidiel ISU s právom Únie v oblasti hospodárskej súťaže irelevantná. Domnievam sa teda, že Všeobecný súd túto výhradu správne nezohľadnil.

133. Vzhľadom na vyššie uvedené zastávam názor, že druhý odvolací dôvod treba zamietnuť.

D. O návrhu na rozhodnutie sporu a vrátenie veci Všeobecnému súdu

134. V súlade s článkom 61 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie ak je odvolanie dôvodné, Súdny dvor zruší rozhodnutie Všeobecného súdu. V danej veci môže vydať konečný rozsudok sám, ak to stav konania dovoľuje, alebo môže vec vrátiť na rozhodnutie Všeobecného súdu.

135. V tejto súvislosti treba uviesť, že ISU podala návrh na rozhodnutie sporu, pričom sa domnieva, že v prípade zrušenia napadnutého rozsudku by Súdny dvor mohol rozhodnúť o celom spore. Treba však konštatovať, že dôvody, ktoré odôvodňujú zrušenie napadnutého rozsudku, nemôžu viesť k úplnému zrušeniu sporného rozhodnutia. Uvedené dôvody totiž vyžadujú zrušenie tohto rozhodnutia len v rozsahu, v akom konštatuje, že cieľom dotknutých opatrení je obmedziť hospodársku súťaž v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ. Podľa judikatúry pripomenutej v bode 123 vyššie je teda potrebné určiť, či, ako Komisia konštatovala v spornom rozhodnutí, predmetné dohody „majú za následok“ obmedzenie hospodárskej súťaže v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ.

136. Tento aspekt sporu však predpokladá preskúmanie skutkových otázok na základe skutočností, ktoré neboli posúdené Všeobecným súdom v napadnutom rozsudku, keďže Všeobecný súd sa domnieval, že takéto preskúmanie je nadbytočné, pretože Komisia sa nedopustila nesprávneho posúdenia, keď v spornom rozhodnutí dospela k záveru, že sporné opatrenia mali protisúťažný cieľ. Hoci niektoré skutkové okolnosti boli prejednané počas písomnej a ústnej časti konania pred Všeobecným súdom, nič to nemení na tom, že len Všeobecný súd má právomoc posúdiť skutkový stav. Okrem toho vzhľadom na to, že otázky týkajúce sa analýzy účinkov na hospodársku súťaž neboli pred Súdnym dvorom prejednané, vec nie je v takom stave, aby o nej bolo možné rozhodnúť.

60 Pozri body 100 až 104 napadnutého rozsudku.

61 Pozri bod 108 napadnutého rozsudku.

62 Spomedzi okolností, ktoré Všeobecný súd zohľadnil, treba predovšetkým poznamenať, že v bode 97 napadnutého rozsudku Všeobecný súd uviedol, že pravidlá oprávnenosti žalobkyni umožňujú uložiť športovcom sankcie z dôvodu neoprávnenosti v prípade účasti na nepovolených súťažiach, aj keď kalendárny rozpis žalobkyne v tom čase nepredpokladá nijakú súťaž, a aj vtedy, ak sa dotknutí športovci nemôžu z akéhokoľvek dôvodu zúčastniť na súťažiach organizovaných žalobkyňou.

137. V dôsledku toho je potrebné vrátiť vec Všeobecnému súdu a rozhodnúť, že o trovách konania sa rozhodne neskôr.

IV. Analýza prvého dôvodu vzájomného odvolania

138. Svojím prvým odvolacím dôvodom, ktorý má dve časti, odvolatelia v konaní o vzájomnom odvolaní spochybňujú časť napadnutého rozsudku, v ktorej Všeobecný súd konštatoval, že mechanizmus výlučného a povinného rozhodcovského konania zavedený ISU nemožno považovať za taký, ktorý by „posilňoval" obmedzenie hospodárskej súťaže na základe cieľa, ktoré charakterizovala Komisia.

139. Odvolatelia v konaní o vzájomnom odvolaní konkrétne tvrdia, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď usúdil, že Komisia nemala v časti 8.7 sporného rozhodnutia dospieť k záveru, že nariadenie ISU o rozhodcovskom konaní posilňuje obmedzenie hospodárskej súťaže na základe cieľa vyvolané pravidlami oprávnenosti. [63]

140. Všeobecný súd v napadnutom rozsudku, na rozdiel od Komisie v spornom rozhodnutí, považoval ako celok za legitímne pravidlá zavedené ISU, ktoré upravujú využitie rozhodcovského konania v oblasti športu [64] – tieto pravidlá preskúmal ako „priťažujúcu okolnosť" a analyzoval ich z hľadiska výpočtu pokút [65] – a na zabezpečenie účinného uplatňovania pravidiel hospodárskej súťaže Únie a práva na účinnú súdnu ochranu považoval za dostačujúcu možnosť poškodených športovcov obrátiť sa na vnútroštátne súdy s cieľom domáhať sa náhrady škody a úrokov *ex post* alebo podať sťažnosť na vnútroštátne orgány ochrany hospodárskej súťaže a na Komisiu. [66]

A. O prípustnosti a účinnosti prvého odvolacieho dôvodu

141. Na úvod treba zamietnuť námietku neprípustnosti, ktorú vzniesla ISU z dôvodu, že prvý dôvod vzájomného odvolania mení predmet sporu pred Všeobecným súdom. Hoci niektoré skutočnosti uvedené odvolateľmi v konaní o vzájomnom odvolaní, ako je otázka nezávislosti a nestrannosti CAS, nepatria do rámca vymedzeného sporným rozhodnutím a napadnutým rozsudkom, a z tohto dôvodu musia byť z tejto analýzy vylúčené, väčšina tvrdení uvedených týmito účastníkmi konania bola prerokovaná počas konania pred Komisiou a Všeobecným súdom a v súčasnosti sa na ne oprávnene odvolávajú na spochybnenie napadnutého rozsudku.

142. ISU sa okrem toho domnieva, že tento odvolací dôvod je neúčinný, keďže, ako konštatoval Všeobecný súd v bodoch 132 a 137 napadnutého rozsudku, Komisia sa v spornom rozhodnutí obmedzila na to, že len pre úplnosť dospela k záveru, že pravidlá prijaté týmto zväzom v oblasti rozhodcovského konania posilňujú obmedzenie hospodárskej súťaže na základe cieľa vyplývajúce z iných pravidiel zavedených týmto zväzom, a to pravidiel oprávnení a udeľovaní povolení. Z tohto dôvodu sa ani článok 1 sporného rozhodnutia, ktorý konštatuje existenciu porušenia, ani časť napadnutého rozsudku, ktorá zamieta žalobné dôvody ISU týkajúce sa tohto článku, v žiadnom prípade nezakladajú na posúdeniach Komisie a Všeobecného súdu týkajúcich sa uvedených pravidiel.

63 Pozri body 131 až 164 napadnutého rozsudku.

64 Pozri body 154 až 156 napadnutého rozsudku.

65 Body 142 až 153 napadnutého rozsudku.

66 Pozri body 157 až 161 napadnutého rozsudku.

143. Treba však konštatovať, že aj keby tieto úvahy mohli byť považované za nadbytočné, keďže neboli súčasťou úvah, na ktorých sa zakladá konštatovanie porušenia uvedené v článku 1 sporného rozhodnutia, Všeobecný súd sa odvolal na tieto posúdenia (ako napokon uznáva samotná ISU vo svojich pripomienkach) pri čiastočnom zrušení článkov 2 a 4 sporného rozhodnutia, ktorými Komisia uložila tomuto zväzu povinnosť ukončiť konštatované porušenie, a to zmenou týchto pravidiel (vrátane pravidiel týkajúcich sa rozhodcovského konania) pod hrozbou pokuty. [67]

144. Preto pri zohľadnení konštatovaní uvedených v bode 141 vyššie sa domnievam, že tento odvolací dôvod treba považovať za prípustný a účinný.

B. O veci samej

1. Úvodné pripomienky

145. Na úvod treba poznamenať, že použitie výrazu „priťažujúca okolnosť“ Všeobecným súdom na označenie pravidiel zavedených ISU v oblasti arbitráže a ich analýza z hľadiska výpočtu pokút vedie k určitej nejasnosti. [68] To isté platí pre kvalifikáciu rozhodcovského konania Komisiou v spornom rozhodnutí ako „prvku posilnenia“ obmedzenia hospodárskej súťaže.

146. Pokiaľ ide v prvom rade o pojem „priťažujúca okolnosť“ použitý Všeobecným súdom, ako tento súd správne uvádza v bode 144 napadnutého rozsudku, sporné rozhodnutie nepoužíva tento pojem a neodkazuje na usmernenia k metóde stanovovania pokút z roku 2006. [69] V tomto kontexte je ťažké pochopiť, ako Všeobecný súd mohol v bode 148 napadnutého rozsudku konštatovať, že Komisia „nesprávne usúdila, že rozhodcovský poriadok žalobkyne predstavoval priťažujúcu okolnosť v zmysle usmernení z roku 2006“.

147. Toto nepochopenie je zrejmé aj z pripomienok účastníkov konania. Zatiaľ čo Komisia vytýka Všeobecnému súdu, že svoje odôvodnenie založil na usmernení z roku 2006, napriek tomu, že sa v spornom rozhodnutí nedomnievala, že rozhodcovské konanie predstavuje priťažujúcu okolnosť v zmysle týchto usmernení, odvolatelia v konaní o vzájomnom odvolaní, keď odkazujú na sporné rozhodnutie, nepoužívajú výraz „prvok posilnenia“ použitý Komisiou v tomto rozhodnutí, ale výraz „priťažujúca okolnosť“ a tvrdia, že Komisia kvalifikovala (podľa ich názoru správne) pravidlá rozhodcovského konania ako „priťažujúcu okolnosť“.

148. Treba však konštatovať, že pojem „priťažujúca okolnosť“ sa používa v bode 28 uvedených usmernení na označenie určitých prípadov odôvodňujúcich zvýšenie pokuty uloženej sankcionovanému subjektu Komisiou, medzi ktoré patrí opakované porušovanie, odmietanie spolupráce, bránenie vo vyšetrovaní alebo vedúca úloha pri porušovaní alebo podnecovanie k porušovaniu, ktorú zohrával subjekt v rámci porušenia. [70]

149. Hoci zoznam priťažujúcich okolností uvedený v bode 28 usmernení z roku 2006 nie je vyčerpávajúci, ako to správne konštatoval Všeobecný súd v bode 152 napadnutého rozsudku, priťažujúce okolnosti uvedené v tomto zozname majú spoločné to, že opisujú nezákonné správanie alebo okolnosti, v dôsledku ktorých je porušenie pravidiel hospodárskej súťaže

[67] Pozri body 138 a 145 napadnutého rozsudku.

[68] Pozri body 142 až 153 napadnutého rozsudku.

[69] Usmernenia k metóde stanovenia pokút uložených podľa článku 23 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1/2003 (Ú. v. EÚ C 210, 2006, s. 2; ďalej len „usmernenia z roku 2006“).

[70] Pozri body 150 až 152 napadnutého rozsudku.

škodlivejšie a ktoré odôvodňujú uloženie osobitnej sankcie, ktoré sa prejavuje zvýšením sankcie uloženej zodpovednému podniku. Je teda ťažko predstaviteľné, ako by mohlo byť zahrnutie rozhodcovskej doložky do stanov športového zväzu – ktorej legitimitu z hľadiska práva hospodárskej súťaže navyše Komisia nespochybňuje – súčasťou tejto klasifikácie.

150. Pokiaľ ide v druhom rade o kvalifikáciu pravidiel rozhodcovského konania zo strany Komisie ako „prvku posilnenia“ obmedzenia hospodárskej súťaže, tento prístup vyvoláva tiež otázky tak z hľadiska hmotného práva, ako aj z metodologického hľadiska. Vzniká najmä otázka, prečo Komisia charakterizovala existenciu skutočností, ktoré môžu posilniť obmedzenie hospodárskej súťaže a ovplyvniť jeho možné odôvodnenie bez toho, aby tieto skutočnosti samy osebe predstavovali porušenie. Okrem toho si kladiem otázku, aká je právna hodnota a účel takejto kvalifikácie z hľadiska práva hospodárskej súťaže, pokiaľ je táto kvalifikácia uskutočnená len pre úplnosť.

151. Ďalej rozhodnutie Komisie kvalifikovať mechanizmus výlučného a záväzného rozhodcovského konania ako „prvok posilnenia“ obmedzenia hospodárskej súťaže v rámci samostatnej analýzy, oddelenej od konštatovania porušenia, sa zdá byť prinajmenšom nezvyčajné.[71] V tejto súvislosti by bolo možné položiť si otázku, prečo Komisia jednoducho nezahrnula preskúmanie rozhodcovských doložiek do svojej analýzy pravidiel vydaných ISU, ak sa domnievala, že takéto pravidlá môžu nejakým spôsobom narušiť hospodársku súťaž. To je o to prekvapujúcejšie, keďže sa zdá, že Komisia pri svojom konštatovaní, že tieto pravidlá narúšajú hospodársku súťaž, analyzovala všetky pravidlá (alebo normatívny „ekosystém“) zavedené ISU.[72]

152. Po týchto objasneniach je teraz potrebné preskúmať, či Všeobecný súd k záveru, že mechanizmus výlučného a záväzného rozhodcovského konania nemožno považovať za „prvok posilnenia“ ním konštatovaného obmedzenia hospodárskej súťaže, dospel bez toho, aby sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia.

2. O prvej časti prvého dôvodu vzájomného odvolania

153. V rámci prvej časti svojho prvého odvolacieho dôvodu odvolatelia v konaní o vzájomnom odvolaní vytýkajú Všeobecnému súdu, že sa vo svojej analýze týkajúcej sa odôvodnenia výlučnej právomoci CAS pre spory týkajúce sa protisúťažných aspektov rozhodnutí ISU o neoprávnenosti dopustil nesprávneho posúdenia.

154. V prvom rade treba poznamenať, že argumentácia odvolateľov v konaní o vzájomnom odvolaní spočíva hlavne na nimi zavádzanom rozlišovaní medzi záležitosťami, ktoré súvisia s osobitnou povahou športu, pre ktoré v zásade môže byť rozhodcovské konanie CAS odôvodnené oprávnenými záujmami, a záležitosťami, ktoré majú hospodársky rozmer, bez zjavnej súvislosti so športom a ktoré by z tohto dôvodu nemali podliehať výlučnej právomoci CAS.

[71] Posúdenia týkajúce sa rozhodcovského poriadku sa nachádzajú v oddiele nasledujúcom po závere o existencii obmedzenia hospodárskej súťaže, konkrétne v oddiele 8.7 napadnutého rozhodnutia. V tomto oddiele Komisia nedospela k záveru, že rozhodcovský poriadok predstavuje samostatné porušenie práva hospodárskej súťaže, ale že iba posilňuje obmedzenia hospodárskej súťaže vyvolané pravidlami oprávnenosti žalobkyne.

[72] Ako príklad treba uviesť, že v rozhodnutí Komisie C(2018) 4761 final z 18. júla 2018 týkajúceho sa konania podľa článku 102 ZFEÚ a článku 54 Dohody o EHP (Vec COMP/40099 – Google Android), Komisia preskúmala „prvky posilnenia“ obmedzenia hospodárskej súťaže konštatované v časti rozhodnutia venovanej tomuto konštatovaniu (odôvodnenia 1 132 až 1 145), a nie v časti, ktorá by bola oddelená a nasledovala po tomto konštatovaní.

155. Toto odôvodnenie je podľa môjho názoru málo presvedčivé, keďže spočíva na rozlišovaní, ktoré sa zdá byť „umelé“. Hoci totiž rozdiel medzi „čisto športovými“ záležitosťami (alebo záležitosťami, ktoré sa týkajú neekonomických aspektov športu) a inými „čisto ekonomickými“ záležitosťami môže byť v určitých prípadoch teoreticky vymedzený, táto dichotómia nie je v praxi vôbec zjavná, keďže tieto dva aspekty sú ťažko oddeliteľné.

156. Poukazujem na príklad uvedený odvolateľmi v konaní o vzájomnom odvolaní na podporu ich argumentácie, teda príklad individuálneho rozhodnutia o neoprávnenosti týkajúceho sa športovca, ktoré by bolo založené na pravidlách oprávnenosti, ktoré by mohli byť nezlučiteľné s právom hospodárskej súťaže. Nie som si istý, že by som sa riadil odôvodnením týchto účastníkov konania, keď tvrdia, že takéto rozhodnutie je v zásade otázkou práva hospodárskej súťaže a že skutočnosť, že spor vznikol v rámci profesionálneho športu, je len skutkovou okolnosťou. Skutočnosť, že pravidlá vydané športovým zväzom sú spochybňované z hľadiska práva hospodárskej súťaže nevyhnutne neznamená, že individuálne rozhodnutie o neoprávnenosti (prijaté na základe týchto pravidiel) týkajúce sa športovca sa netýka otázky, ktorá by bola (čisto) športová. Skutočnosť, že pravidlá vydané športovým zväzom, ktoré upravujú organizáciu a účasť športovcov na niektorých športových súťažiach, môžu byť neprimerané vo vzťahu ku sledovaným cieľom a môžu mať negatívne účinky na hospodársku súťaž, teda neznamená, že sledované „športové“ ciele nie sú samy osebe legitímne.

157. V druhom rade treba konštatovať, že tak Komisia v spornom rozhodnutí, ako aj Všeobecný súd v napadnutom rozsudku správne uznali, že využitie mechanizmu výlučného záväzného rozhodcovského konania je všeobecne prijateľnou metódou riešenia sporov, a že uzatvorenie rozhodcovskej doložky samo osebe neobmedzuje hospodársku súťaž.[73] Európsky súd pre ľudské práva navyše dospel k rovnakému záveru, keď usúdil, že v športovom kontexte je legitímne predkladať spory špecializovanému medzinárodnému rozhodcovskému súdu, akým je CAS, keďže takýto mechanizmus zaručuje procesnú jednotnosť, právnu istotu, ako aj rýchle a hospodárne rozhodnutia, pričom navyše uznáva nezávislosť a nestrannosť CAS.[74]

158. Bola by totiž ťažko predstaviteľná organizácia alebo priebeh akejkoľvek športovej disciplíny alebo súťaže, ak by mal každý účastník (športovec alebo športový klub) možnosť napadnúť taký či onaký aspekt tohto podujatia na akomkoľvek právnom základe pred vnútroštátnymi súdmi alebo inými súdnymi orgánmi, a to najmä v prípade medzinárodných súťaží, ktoré by zo svojej definície zapojili potenciálne veľké množstvo vnútroštátnych súdnych orgánov, čo by automaticky spôsobilo fragmentáciu súčasného systému.

159. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy súhlasím s posúdením Všeobecného súdu uvedeným v bode 156 napadnutého rozsudku, podľa ktorého záväznú povahu rozhodcovského konania a okolnosť, že rozhodcovské pravidlá zverujú CAS výlučnú právomoc na rozhodovanie sporov týkajúcich sa rozhodnutí o nespôsobilosti, možno odôvodniť oprávnenými záujmami súvisiacimi s osobitnou povahou športu. Preto sa domnievam, že mechanizmus mimosúdneho riešenia sporov na prvom alebo druhom stupni, akým je CAS, s možnosťou, hoci aj obmedzenou, na poslednom stupni podať žalobu na súd, je v oblasti medzinárodného športového rozhodcovského konania vhodný.

160. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti zastávam názor, že prvú časť prvého odvolacieho dôvodu vzájomného odvolania treba zamietnuť.

[73] Pozri bod 154 napadnutého rozsudku a odôvodnenie 269 sporného rozhodnutia.

[74] Rozsudok ESĽP, 2. októbra 2018, Mutu a Pechstein v. Švajčiarsko, CE:ECHR:2018:1002JUD004057510, § 98 a 159.

C. O druhej časti prvého dôvodu vzájomného odvolania

161. V rámci druhej časti prvého odvolacieho dôvodu odvolatelia v konaní o vzájomnom odvolaní tvrdia, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď dospel k záveru, že pravidlá rozhodcovského konania nebránia plnej účinnosti práva hospodárskej súťaže Únie a práva na účinnú súdnu ochranu. V tejto súvislosti odvolateľky uvádzajú niekoľko problémov, o ktorých sa diskutovalo počas konania pred Komisiou a Všeobecným súdom a ktoré sú teraz uvedené na účely spochybnenia napadnutého rozsudku. Presnejšie títo účastníci konania spochybňujú posúdenie Všeobecného súdu, pokiaľ ide v prvom rade o „externú povahu" CAS a švajčiarskeho federálneho súdu v porovnaní so súdnym systémom Únie a obmedzenia pri zohľadňovaní práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže týmito dvomi orgánmi, ďalej napádajú *de facto* záväznú povahu dotknutého mechanizmu rozhodcovského konania pre športovcov a napokon rozdrobené, obmedzené a v konečnom dôsledku neúčinné možnosti kontroly disciplinárnej činnosti ISU a predmetných rozhodnutí rozhodcovského orgánu zo strany vnútroštátnych súdov.[75]

162. V prvom rade pripomínam, že právny poriadok Únie spočíva na súdnom systéme, ktorý zaručuje koherenciu a jednotnosť výkladu práva Únie. Na tento účel vnútroštátne súdy a Súdny dvor zabezpečujú plné a účinné uplatňovanie práva Únie vo všetkých členských štátoch a súdnu ochranu práv, ktoré pre jednotlivca vyplývajú z tohto práva,[76] vrátane práv v oblasti práva hospodárskej súťaže.[77] V tejto súvislosti môže využitie rozhodcovského konania oslabiť plnú účinnosť a jednotnosť uplatňovania práva Únie, ako aj možnosť získať účinnú súdnu ochranu vtedy, keď rozhodcovský súd netvorí súčasť súdneho systému Únie a nepodlieha zo strany vnútroštátnych súdov plnému preskúmaniu dodržiavania práva Únie.[78]

163. Treba v tejto súvislosti uviesť, že Súdny dvor rozlišuje medzi na jednej strane zmluvami uzavretými s členskými štátmi, v ktorých je rozhodcovské konanie záväzné pre súkromné strany a jeho cieľom je vyňať spory z právomoci ich vlastných súdov, a na druhej strane obchodné rozhodcovské konanie, ktoré je výsledkom slobodne vyjadrenej vôle dotknutých strán, ktoré sa týka sporov medzi stranami v rovnakom postavení.[79]

164. Na podporu svojho odvolania odvolatelia v rámci konania o vzájomnom odvolaní tvrdia, že predmetné rozhodcovské konanie nepredstavuje skutočné obchodné rozhodcovské konanie a má sa posudzovať na rovnakom základe ako veci Achmea a PL Holdings, keďže výlučná právomoc CAS záväzná pre športovcov je obdobná právomoci, ktorou členské štáty zaväzujú súkromné subjekty v rámci dvojstranných investičných zmlúv. Zastávam však názor, že úvahy uvedené v týchto veciach nemožno v žiadnom prípade uplatniť na rozhodcovské pravidlá v prejednávanej veci, a to najmä vzhľadom na rozdielnosť rozhodcovských konaní.

165. Na rozdiel od vecí Achmea a PL Holdings, ktoré sa týkali zmluvy (dvojstrannej zmluvy o ochrane investícií) uzavretej s členským štátom a zásad vzájomnej dôvery a lojálnej spolupráce medzi členskými štátmi, ktorá bráni týmto štátom v tom, aby povolili súkromným stranám

[75] Pozri odôvodnenia 270 až 286 sporného rozhodnutia.

[76] Pozri rozsudok zo 6. marca 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158, body 35 a 36, ako aj citovaná judikatúra).

[77] Pozri rozsudok z 9. februára 2022, Sped-Pro/Komisia (T-791/19, EU:T:2022:67, bod 91).

[78] Pozri rozsudky z 26. októbra 2021, PL Holdings (C-109/20, EU:C:2021:875, bod 45 a citovaná judikatúra), a zo 6. marca 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158, body 58 až 60 a citovaná judikatúra).

[79] Pozri rozsudok zo 6. marca 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158, bod 55 a citovaná judikatúra).

predkladať spory orgánu, ktorý nie je súčasťou súdneho systému Únie, [80] sa rozhodcovské konanie, o ktoré ide vo veci samej, uplatňuje vo vzťahoch medzi súkromnými stranami a medzinárodným športovým zväzom (a nie členským štátom). Ako uviedol Všeobecný súd v bode 162 napadnutého rozsudku, založenie CAS nemá svoj pôvod v zmluve, ktorou by členské štáty súhlasili s tým, že z právomoci ich vlastných súdov budú vylúčené spory, ktoré by sa mohli týkať uplatnenia alebo výkladu práva hospodárskej súťaže. V dôsledku toho analogické uplatnenie zásad vyplývajúcich z týchto rozsudkov musí byť z vyššie uvedených dôvodov zamietnuté.

166. Po druhé treba poznamenať, že tak odvolatelia v konaní o vzájomnom odvolaní, ako aj Komisia vytýkajú Všeobecnému súdu, že nezohľadnil konkrétne podmienky športového rozhodcovského konania, a najmä skutočnosť, že toto rozhodcovské konanie nepredstavuje skutočné obchodné rozhodcovské konanie, na ktorom sa slobodne dohodli obe strany, ale rozhodcovské konanie, ktoré ISU jednostranne ukladá športovcom ako výlučné rozhodcovské konanie, pod hrozbou zákazu účasti na súťažiach organizovaných týmto zväzom, a teda pod hrozbou, že nebudú môcť vykonávať svoje povolanie.

167. Hoci prípadne existuje „mocenská asymetria“ medzi športovým zväzom a športovcami, ktorá môže viesť k záveru, že športovci nemajú inú možnosť ako súhlasiť s pravidlami tohto zväzu, [81] zastávam názor, že také tvrdenie nemôže uspieť, hneď ako na jednej strane nie je spochybnená nezávislosť a nestrannosť CAS, a na druhej strane možno využitie rozhodcovského konania odôvodniť legitímnymi záujmami spojenými s požiadavkou, aby boli spory spojené so športom podrobené špecializovanému súdnemu orgánu. [82]

168. Preto sa rovnako ako Všeobecný súd domnievam, že predmetné rozhodcovské konanie nemôže konkrétne a samo osebe posilniť obmedzenie hospodárskej súťaže spôsobené pravidlami oprávnenosti ISU.

169. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti zastávam názor, že prvý odvolací dôvod vzájomného odvolania treba zamietnuť.

V. Návrh

170. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor rozhodol takto:

– rozsudok Všeobecného súdu Európskej únie zo 16. decembra 2020, International Skating Union/Komisia (T-93/18, EU:T:2020:610), sa zrušuje,

– vec sa vracia Všeobecnému súdu Európskej únie,

– vzájomné odvolanie sa zamieta,

– o trovách konania sa rozhodne neskôr.

[80] Pozri rozsudky z 26. októbra 2021, PL Holdings (C-109/20, EU:C:2021:875, body 45 až 47), a zo 6. marca 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158, body 58 až 60).

[81] Pozri rozsudok ESĽP, 2. októbra 2018, Mutu a Pechstein v. Švajčiarsko, CE:ECHR:2018:1002JUD004057510, § 113 až 115.

[82] Pozri body 157 až 159 vyššie.